

16

DRŽAVNO
NATJECANJE
IZ GEOGRAFIJE

PRIMOŠTEN

12. - 14. svibnja 2009.

PRVA STRANICA

DRŽAVNO POVJERENSTVO ZA PROVEDBU NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE U ŠKOLSKOJ GODINI 2008. / 2009.

1. DR. SC. MARTINA JAKOVČIĆ, PREDsjEDNICA
2. VESNA Milić, tAJNICA
3. DR. SC. NEVEN Bočić, čLAN
4. DR. SC. NENAD BUZJAK, čLAN
5. IVAN ČANJEVAC, čLAN
6. ZDENKA ČUKELJ, čLAN
7. HERMENEGILDO GALL, čLAN
8. INES GLAVAŠ, čLAN
9. DIJANA KOZARIĆ, čLAN
10. PREDrag KRALJ, čLAN
11. FRANJO KRESOJEVIĆ, čLAN
12. HRVOJE MADŽAR, čLAN
13. TOMISLAV MAJSEC, čLAN
14. MLAĐEN MARADIN, čLAN
15. BOŽIDAR NEVŽALA, čLAN
16. TEA NOVAKOVIĆ, čLAN
17. NEVENKA POKOS, čLAN
18. ALEKSANDRA SRNEC, čLAN
19. IGOR TiŠMA, čLAN
20. MR. SC. RUŽICA VUK, čLAN

SADRŽAJ :

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN	2
OPĆINA PRIMOŠTEN	9
RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN	14
ORGANIZATORI I ORGANIZACIJSKI ODBOR	20
ODRŽANI DRŽAVNI SUSRETI I NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE OD 1994. DO 2008.	21
PROGRAM 16. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.	22
PLAN TERENSKOG IZLASKA NA 16. DRŽAVNOM NATJECANJU IZ GEOGRAFIJE 2009.	24
SUDIONICI 16. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.	26
SPONZORI I DONATORI	34
DALMATINSKI RJEČNIK	36

Bilten grafički i
tehnički uredio,
prelomio i umnožio:

Ivan Zagoda

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

Dugo je vremena prošlo (čak sedam stoljeća) od naseljavanja primoštenskog područja u XII. stoljeću do osnivanja prve pučke škole. Primoštenski kraj počinju naseljavati u XII. i XIII. stoljeću bogumilske obitelji koje bježe iz Bosne pred najezdom Turaka. Većina stanovnika živjela je od poljoprivrede pa su tako i prvi počeci odgoja i obrazovanja na ovom području upravo vezani uz tu granu gospodarstva – iz naraštaja u naraštaj su se prenosila umijeća i znanja kako opstati i preživjeti na krševitom i škrtom tlu. U XIV. stoljeću se osnivaju prve župe na ovom području, gdje su velik doprinos obrazovanju dali svećenici, mjesni župnici, te redovnici koji su tada bili jedini pismeni i obrazovani stanovnici ovih prostora, i koji su davali besplatnu poduku pojedinoj djeci.

Za vrijeme mletačke uprave (1409.-1797.) o školama se ne vodi briga, već ih se prepusta siromašnim općinama koje nisu uvijek marile za prosvjetu. U obližnjem Šibeniku se u XV. st. otvara gradska škola kao prvi institucionalizirani oblik obrazovanja na šibenskom području pa tada donekle započinje i sustavno obrazovanje Primoštenaca. Međutim, samo su pojedini Primoštenci imali materijalnih mogućnosti za pohađanje te škole, a rijetkim se pružila prilika da studiraju u inozemstvu. Primoštencima je sve do XIX. stoljeća ovo bio jedini način za stjecanje obrazovanja jer i sljedeće dvije vlasti–prva austrijska uprava (1798.-1805.) i francuska vladavina (1805.-1813.) ne brinu o školstvu, pogotovo u manjim mjestima.

Dalmacija je od 1815. do 1918. drugi put pod vlašću Austrije. U ovom razdoblju su se desile značajne stvari na polju školstva; prvenstveno borba za prevlast hrvatskog jezika nad talijanskim koja je izravno dovela i do otvaranja sve većeg broja pučkih škola i u manjim mjestima i selima. Tako se i u Primoštenu sredinom XIX. st. osjeća snažna želja za osnivanjem pučke škole, koja je napokon i bila ostvarena 1858. godine, pa to označava početak sustavnog obrazovanja primoštenske mladeži. Podučavalo se na talijanskom jeziku kojeg su Austrijanci podržavali jer su tako željeli usporiti razvoj hrvatske misli. Nju su ispočetka pohađali samo dječaci. Mali broj djece je pohađao školu (svega 39 učenika), što zbog talijanskog jezika, što zbog tradicije i slabog imućnog stanja. U ovom razdoblju većina djece radi u polju sa svojim roditeljima jer je to bio jedini način preživljavanja. Škola je odmah na početku naišla na mnoge prepreke: nije bilo adekvatnog prostora pa se nastava održavala u privatnoj kući obitelji Gaćina; nije bilo nastavnih pomagala i didaktičkih sredstava. Nastavu su u početku držali svećenici jer u to doba nije ni bilo organiziranog školovanja učitelja, sve do 1866. kada se u Arbanasima kraj Zadra otvara prvi preparandij za obrazovanje učitelja na hrvatskom jeziku. Sedamdesetih godina XIX. stoljeća primoštenska pučka

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

Škola dobiva svog prvog pučkog učitelja Marka Franića koji je završio preparandij u Zadru i do svoje smrti 17. prosinca 1909. radio u primoštenskoj pučkoj školi. Godine 1892. pučka škola postaje mješovita, što je značilo početak sustavnog obrazovanja ženske mладеžи. No, polaznost škole bila je i dalje slaba. Velik korak je napravljen kad je 1895. izgrađena nova školska zgrada. Time je konačno riješen nedostatak prostora koji je dugih tridesetak godina mučio učitelje i djecu. Početkom XX. stoljeća, nakon smrti učitelja Marka Franića, u primoštensku školu se zapošljava bračni par Kandijaš, Ante Srećko i Anka.

Za vrijeme Prvog svjetskog rata u cijeloj Dalmaciji, pa i u Primoštenu, zavladala je glad i besposlica. Mnogi učitelji su bili poslati na bojište, među njima i učitelj pučke primoštenske škole Ante Srećko Kandijaš, koji biva zarobljen 1914., ubrzo zatim i umire. U to vrijeme od 1914. do 1916. škola je prestala s radom. Ponovo se otvara 1916., ali ovaj put kao šestogodišnja škola.

U razdoblju između dvaju svjetskih ratova, uvjeti rada u primoštenskoj pučkoj školi bili su teški. Učitelji su održavali nastavu s velikim brojem učenika jer su se trudili da osnovnim školovanjem obuhvate sve obveznike i da ih zadrže do završnog šestog razreda. No, velik broj učenika napuštao je školovanje nakon završenog četvrтог razreda i većinom se prihvaćao poljoprivrede i ribarstva. Pozitivni korak na polju školstva i prosvjete u Primoštenu zbio se 1924. godine kad je sagrađena pučka škola u Širokama. To je prva pučka škola na Stanovima. Do tada se nastava održavala u župnoj kući pokraj crkve. Prvi učitelj u Širokama bio je poznati hrvatski književnik Vjekoslav Kaleb. Sedam godina poslije, 1931. godine i Kruševo je dobilo školu. Godine 1935. otvorena je još jedna škola na ovom području – u Krčulju.

Što se tiče Primoštena za vrijeme II. svjetskog rata, kapitulacijom Jugoslavije u travnju 1941., te Rimskim ugovorom (18. svibnja 1941.) između Italije i NDH, ovaj kraj pripojen je zadarskoj provinciji. Talijani svu svoju pažnju posvećuju fašističkom odgoju i sustavnom talijaniziranju svih sfera društvenog života. U Primošten Talijani dovode za učitelje nestručne i naoružane fašiste, a bilo je i domaćih učitelja koji su iskazali svoju naklonost fašistima. Talijanski jezik uveden je kao nastavni, no učenici su se morali njime služiti i izvan škole. Te postojeće škole rade povremeno, a s vremenom se i zatvaraju. Tek nakon kapitulacije Italije (rujan 1943.) može se govoriti o organiziranom i sustavnom kulturno-prosvjetnom radu i djelovanju osnovnih škola po selima, na otocima i unutrašnjosti šibenskog područja. U Primoštenu se nastoji organizirati rad škole u svakom naselju. Najveći problem

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

je bio nedostatak školskih zgrada. Zbog ratnih razaranja i pustošenja neprijateljske vojske u mnogim mjestima i selima školske zgrade su bile porušene ili spaljene, a neke su bile u vrlo derutnom stanju. Zapaljena je bila škola u Širokama, pa su državne školske zgrade bile samo u Kruševu i Primoštenu, a u ostalim se mjestima radilo u privatnim kućama. Uz to, bilo je problema s nedostatkom učitelja pa su neki radili u dvjema školama ili su pozivani nestručni učitelji vični radu s djecom. Tijekom 1945. godine na području Primoštena rade sljedeće škole: Tribežić-Kalina (72 obveznika), Krčulj (56 obveznika), Široke (78 obveznika), Kruševo (37 obveznika), Ložnice (40 obveznika), Vezac Gornji i Donji (29 obveznika), Prhovo-Bilini (83 obveznika), te Primošten (180 obveznika).

Nakon II. svjetskog rata počelo se s intenzivnom obnovom mjesta, pa tako i porušenih školskih zgrada. U to vrijeme radilo se u vrlo teškim uvjetima; uz nedostatak prostora nije bilo ni dovoljno školskog pribora, udžbenika, drva za grijanje. Djeca su u školu dolazila bez odgovarajuće odjeće i obuće, često su bila i gladna. Pored toga, roditelji bi se često oglušili na pozive da djecu šalju u školu. Nedostatak učitelja bio je gotovo uvijek problem. Na području Primoštena izgađuju se 1950. godine nove školske zgrade, i to u Prhovu, Tribežiću, Širokama i Vadlju, tako da 50-ih godina na primoštenskom području djeluje 7 škola: Krčulj, Kruševo, Prhovo, Široke, Vadlaj, Tribežić, i Primošten. Godine 1957. u Južnom Primoštenu–Dolac započinje izgradnja nove školske zgrade dobrovoljnim radom mještana Južnog Primoštena. Nakon što je donesen Zakon o obveznom osmogodišnjem školovanju, ove škole ne mogu ispočetka organizirati takav ustroj pa se tek šk. god. 1956./1957. uvodi osmogodišnja škola u Primoštenu, a od 1960./1961. i u Burnjem Primoštenu–Drage, te Južnom Primoštenu–Dolac. Velik dio novca ulaže se u obnavljanje zgrada koje bez obzira na ulaganja nisu bile prikladne za normalno održavanje nastave. Zbog toga se počinje sve više razmišljati o gradnji nove školske zgrade u Primoštenu, no nema dovoljno novca jer šezdesetih godina mještani su novac odlučili uložiti u infrastrukturu jer su uvidjeli kakve im blagodati može donijeti turizam pa se početak izgradnje nove školske zgrade odgađa do daljnjega.

Za razvoj školstva u Primoštenu bitno je spomenuti otvaranje Hotelijerske škole za potrebe turizma šk. god. 1971./1972. Ta je škola bila područni odjel Hotelijerskog školskog centra iz Dubrovnika, a radila je i šk. god. 1972./1973. Važno je i otvaranje dječjeg vrtića u Primoštenu 1969. god., koji je bio prvi dječji vrtić na području šibenske okolice.

Pojavom i razvojem fenomena turizma Primošten-Selo zahvaljujući, geografsko-prometnom položaju, ljepota-

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

ma svog primorja i očuvanosti povijesne jezgre naselja, doživljava temeljitu ekonomsku i društvenu preobrazbu. Razvojem turizma stanovništvo seli prema moru pa opada broj djece u Burnjem i Južnom Primoštenu pa s vremenom dolazi do integracije s Osnovnom školom Primošten. Tako se šk. god. 1967./1968. ukida prvo područno odjeljenje Prhovo; područni odjel Južni Primošten – Dolac zatvara se šk. god. 1987./1988., a s radom nastavlja jedino područni odjel Tribežić koji se ukida tek šk. god. 2001./2002. Spajanje škola uzrokuje nove probleme: povećan broj učenika i odjeljenja, slaba materijalna sredstva, manjak didaktičkih sredstava, trošne zgrade... Uvjeti su nemogući za rad. Ta situacija je ipak pridonijela nečem dobrom – naime, započinje intenzivna izgradnja nove škole. Nova školska zgrada počela je nicati 1985. godine. na krševitom i kamenitom terenu. Građena je samodoprinosom mještana i prodajom starih školskih zgrada. No, izgradnja ipak slabo napreduje, tako da je prvi nastavni dan u novoj školi bio tek 5. listopada 1987. godine. Stvoreni su, napokon,

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

odlični uvjeti za rad: u novoj školskoj zgradi ima 12 učionica s 10 kabinetima, radionica za tehnički odgoj sa svojim kabinetom i laboratorijem, veća polivalentna prostorija ($100m^2$) za knjižnicu, sastanke i sl., školska kuhinja i blagovaonica, veliki svjetli hol i učenička garderoba. Započelo se s gradnjom dvorane, no zbog velikih finansijskih potreba još će neko vrijeme proći dok se u potpunosti osposobi za rad. Školski okoliš također nije bio onakav kakav bi trebao biti, no svake se godine radilo i još uvijek radi na njegovom oplemenjivanju.

Za vrijeme Domovinskog rata Primošten srećom nije bio izravno na udaru. Iako je često bila oglašavana zračna opasnost, napada nije bilo, što je primoštenskoj mладеžи omogućilo «normalno» školovanje. OŠ Primošten je u to vrijeme bila utočište mnogim učenicima iz svih krajeva naše domovine, ali i učenicima iz susjedne Bosne i Hercegovine, također ugrožene ratom. Krajem šk. god. 1992./1993. OŠ Primošten bila je domaćin maturantima srednjih šibenskih škola: Gimnazije, Ekonomskog, Prometne, Obrtničke i Medicinske škole. Zbog sve većih razaranja Šibenika velik broj šibenskih učenika se sa svojim roditeljima sklanja na ovom području tako da šk. god. 1993./1994. u OŠ Primošten dolazi čak 422 učenika-gosta iz Šibenske županije, što zahtijeva početak rada druge popodnevne smjene u kojoj su radili djelatnici OŠ Skradin. U jutarnjoj smjeni ostaju prognanici iz ostalih dijelova Hrvatske i izbjeglice iz BiH.

Godine 1997. OŠ Primošten uključena je u projekt obnove školskih vrtova. Naime, škola je zasadila maslinik, pa je od Ministarstva prosvjete i športa 22. travnja 1997. u Selnici (Međimurje) dobila priznanje za utemeljeni školski vrt. Nešto kasnije te školske godine, 8. i 9. svibnja škola je priredila proslavu 140. obljetnice rada škole. Tih dana bilo je otkrivena je spomen-ploča na zgradbi prve pučke škole (Gaćinova kuća – danas restoran «Staro selo»). Djelatnici i učenici škole pripremili su priredbu u školskoj dvorani koja je napokon osposobljena za rad te slavljeničke godine. Uređeni su podovi, postavljen parket, uređene svlačionice i stepenište. Održana je i svečana sjednica Učiteljskog vijeća koju je otvorio umirovljeni učitelj i dugogodišnji ravnatelj škole Burnji Primošten Stjepan Guštan.

Među značajnijim godinama je i ona 2000./2001. kad je održana Osnivačka skupština učeničke zadruge «Maslina». Učenička zadruga «Maslina» OŠ Primošten ima sljedeće sekcije: maslinarstvo, likovna radionica (nižih i viših razreda), te rukotvorstvo. Te iste godine OŠ Primošten je počašćena što je bila domaćinom «Smotre učeničkih zadruga Hrvatske» (11.-14. listopada 2000. god.) na kojoj i sama izlaže svoje proizvode, maslinovo ulje iz svog maslinika,

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

masline u koromaču... Prva stabla masline, njih 32, posađena su 1991. god., a prvi plodovi tog mukotrpog rada javljaju se 1999. god. kad OŠ Primošten prvi put sudjeluje na Smotri školskog zadrugarstva u Malom Lošinju, iako tada još nije osnovana školska zadruga. Ona se osniva tek godinu dana kasnije. Uz redovito sudjelovanje na smotrama, Zadruga od 2002. god. sudjeluje na tradicionalnom natjecanju dalmatinskih vinogradara i maslinara –«Noćnjak». Te godine je od 160 kg ploda proizvedeno 20 litara ulja za koje su zadrugari OŠ Primošten osvojili srebrnu medalju i diplomu za «djevičansko maslinovo ulje ekstra kvalitete». To je najveći uspjeh škole dosad. Od tada redovito nastupaju na "Noćnjaku" i osvajaju brončane medalje i priznanja za svoje ulje.

U školi djeluje i novinarska sekcija koja izdaje školski list "Maslina". Učenici ove škole velike uspjehe imaju na natjecanju «Lidrano», i to ne samo na županijskim, već i državnim natjecanjima. Redovito sudjeluju i na regionalnim natjecanjima iz raznih predmeta gdje postižu dobre rezultate. Značajan uspjeh primoštenski osnovci su postigli 2000. god. u ekološko-edukativnoj akciji Hrvatske turističke zajednice «Volim Hrvatsku» gdje su trećaši pod vodstvom učiteljice Anite Vidović na županijskom natjecanju za svoj likovni rad osvojili prvo mjesto, a na državnoj razini su osvojili odlično drugo mjesto. Velike uspjehe nižu i članovi sportskog društva. Tako se malonogometni klub škole uvijek plasira na završnicu županijskog prvenstva. Najveće uspjehe pak imaju stolnotenisaci koji su već deset godina županijski prvaci, čime se može malo koja škola pohvaliti. Godine 2004. neočekivan uspjeh su ostvarile košarkašice koje su nakon pobjede na županijskom natjecanju, sudjelovale na regionalnom na kojem su osvojile titulu prvakinja Dalmacije. Kao prvakinje Dalmacije stekle su pravo natjecanja na sportskim igrama osnovaca Hrvatske koje su se održale 17.-19. svibnja 2004. god. u Rovinju, na kojem su osvojile četvrto mjesto. Iz svega ovoga možemo vidjeti da i mala mjesta i male škole mogu postići iznimne rezultate svesrdnim zalaganjem učitelja i učenika.

Osnovna škola Primošten 2006. god. organizira Prvi dječji festival "Primoštenski skosović". Na festivalu je nastupilo 18 pjevača izvodeći skladbe pripremljene za ovu prigodu. Festival će se ubuduće održavati svake godine u subotu uoči Dana škole i Gospe od Loreta. Krajem 2006. godine objavljen je Literarno-likovni natječaj "Poj riči materinske". Pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa na natječaju sudjeluju učenici osnovnih škola iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Učenički radovi će biti nagrađeni, pohvaljeni i objavljeni u prigodnom zborniku. Završna priredba će se svake godine održavati u Danima hrvatskog jezika tijekom ožujka. Školska 2006./2007. godina za Osnovnu školu Primošten

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN

značajna je i zbog uspješno izvršenog programa za stjecanje statusa međunarodne eko škole i dobivanja zelene zastave. Tako bi se upotpunio mozaik ekološkog obrasca ponašanja koji je u Primoštenu sve prihvatljiviji.

Ove šk. god. 2008./2009. školu pohađa 206 učenika; broj cijelokupnog školskog osoblja je 36. Većina učenika uključena je u razne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti.

Primošten se danas može pohvaliti jednom od najljepših škola na ovom području, sa srednjim okolišem, uređenim školskim maslinikom, potpuno opremljenom dvoranom, informatičkom učionicom, kuhinjom, vanjskim igralištem, te velikim prozračnim hodnikom prepunim cvijeća u kojem su izloženi najbolji učenički radovi. Djeca se brinu za svoju školu, ali i škola za njih jer im pruža ona prva sustavna znanja, temelje za njihovo daljnje obrazovanje. U tom skladnom suživotu škole, nastavničkog osoblja i učenika logično je očekivati uspjeh u školovanju, pa tako ne iznenađuje velik broj priznanja i nagrada koje mladi Primoštenci i mlade Primoštenke dobivaju.

OPĆINA PRIMOŠTEN

Općina Primošten prvi put je utemeljena 1953. godine. Do 1955. obuhvaćala je naselja primoštenskog prostora. Kao jedinstvena općina Primošten-Rogoznica djeluje od 1955. do 1962. godine. U samostalnoj Republici Hrvatskoj 1992. godine obnovljena je općina Primošten za primoštensko-rogoznički prostor. Zakonom o područjima županija, gradova i općina iz 1997. godine rogoznički prostor je izdvojen kao posebna jedinica lokalne samouprave, a općina Primošten obuhvaća prostor koji je povijesno poznat kao primoštenski kraj. Statistička naselja općine Primošten su: Kruševo, Ložnice, Široke, Vadalj, Vezac (naselja Južnog Primoštена), Burnji Primošten (statistički se vodi kao jedinstveno naselje iako se u stvarnosti sastoji od desetak zaselaka) i Primošten. Površina općine Primošten iznosi 55 km², a tu živi 2993 stanovnika (2001.).

Primošten je središnje naselje općine. Popisom iz 2001. godine utvrđeno je da broji 1745 stanovnika. Općina Primošten zauzima središnji dio hrvatskog primorja. Primoštenski prostor dio je jedinstvenog prostora, primoštensko-rogoznički kraj, koji je povijesno poznat kao Bosiljina. Prostor je otvoren pučini jer se pred obalom nalazi tek nekoliko manjih otočića. Za vedrine s poluotoka Kremika vide se Jabuka, Sv. Andrija (Svetac), Biševo i Vis.

OPĆINA PRIMOŠTEN

Prednost položaja primoštenskog kraja i Primoštena kao središnjeg naselja do punog izražaja dolazi tek u suvremeno doba. Izgradnjom Jadranske magistrale (1964.) kraj se otvorio i približio ostalim dijelovima Hrvatske.

Reljef primoštenskog kraja ima obilježja prijelaza između ravnije sjeverne Dalmacije i brdovitije srednje Dalmacije. U kraju se gubi paralelizam obalnih crta, a prevladavaju poprečne crte reljefa (hvarske reljef). Reljef nema dinamiku kakvu imaju susjedni prostori Grebaštice i Boraje. Prepoznatljivi su poprečni rtovi Bilo i Kremik i valovito površje s manjim i većim udolinama (doci, dolovi, poljica, ponikve, vlake) nad kojima se dižu oštiriji vapnenačko-dolomitni grebeni (Supljak -241 m, Vadalj -150 m). Sjevernu među čine viša brda Višala 252 m, Jelinjak 295 m, Vuciser 215 m, Ograđenik 299 m i dr. Teren se dalje izdiže prema zaobalju Boraje (Vilaja 738 m) što je prirodna zaštita od utjecaja kontinentalnih zračnih masa.

Ovakav izgled reljefa odraz je geološke građe i sastava stijena. Tektonski kraj nije doživio značajnije promjene, ima jednu lomnu crtu od poluotoka Kremika do Vadolja. Kraj je u cijelosti izgrađen od vapnenaca i dolomita mezozojske starosti do stijena tercijarne starosti. U sjevernom dijelu Burnjeg Primoštena prevladavaju vapnenci gornjokredne starosti s nekim fosilima. Područje Južnog Primoštena do središnjeg naselja građen je od mekših stijena, vapnenci i dolomiti tanko uslojeni – pločasti. Najširi pojas pločastih vapnenaca proteže se od Primoštena do Kruševa u duljini od oko 10 kilometara. Ovaj sastav stijena daje krajolazu posebno privlačna obilježja. Lopari su plodniji i dobro drže vodu. Nažalost, laporovita zemljišta ima malo pa su ljudi morali krčnjem stvarati krčevine u neplodnom i manje plodnom kršu. Vapnenci donje krede (liburnijske naslage) davali su u prošlosti dobar kamen za građu (Kremik, Kruševo). Do današnjeg vremena sačuvan je izraz Crikvenja na Kremiku. Tu se nalazio kamenolom gdje se kopao kamen za gradnju crkava. Suvremenim kamenolom u Burnjem Primoštenu baštini ovu tradiciju.

OPĆINA PRIMOŠTEN

Sukladno građi i razmjernej tektonici primoštenski prostor ima niz podzemnih oblika, do danas uglavnom neistraženih. Nema površinskih tekućica. Na mjestima s masnjom i debljom crvenicom i s laporovitom podlogom nakupi se više kišnice pa su to bile vrlo korisne lokve: Bojana, Dračevica, Oduh, Bratski dolac i dr. Pitka vode se skupljala s krovova i popločanih dvorova. Te su nakapnice danas svjedoci prošlosti.

Prirodni biljni pokrov posljedica je dugotrajnog djelovanja čovjeka. Prvobitna vegetacija, šuma česvine ili rakite, kako je Primoštenci zovu, prorijeđena je sjećom za potrebe otvorenih ognjišta. Zamijenile su je masline, smokve, vinova loza i višnja, odnosno degradirani oblici makije, gariga i krša.

Prostor Primoštена naseljen je vrlo rano. O ilirskoj, grčkoj, rimskoj i prvoj slavenskoj, odnosno hrvatskoj kolonizaciji, imamo fragmentarne, sporadične i posredne ostatke. Prve značajnije zapise o naseljima i stanovništvu dao je Konstantin Porfirogenet u 10. stoljeću. Osnutkom Šibenske biskupije 1298. godine utvrđena su naselja koja su morala pripadati novoutemeljenoj biskupiji. Primoštenski kraj pripada župi Prhovo s naseljima Prhovo (376 stanovnika), Široke (210 stanovnika) i Kruševo (246 stanovnika), ukupno 832 stanovnika s područja današnje općine Primošten. O kasnijoj naseljenosti govore zapisi koje u svom radu Sela šibenskog kotara donosi don Krsto Stošić. Posebno su značajna previranja, odbjegavanja i pribjegavanja stanovništva tijekom nemirnih vremena druge polovice 15. stoljeća, tijekom 16. stoljeća (Ciparski rat, 1571.-1573.) i 17. stoljeća (Kandijski rat, 1645.-1669.). Tako stanovnici Kruševa, Široka i Prhova 1480. godine pred turskim upadima traže zaštitu i sigurnost na otočiću Gola glava (Caput cista) gdje su utemeljili naselje Primošten. Prvi spomen naselja pod imenom Primošten seže iz 1564. godine. Kula i pokretni most predstavljali su zaštitu za stanovništvo Primoštena. Prestanak turske opasnosti i pomicanje granica mletačke Dalmacije u zaobilje tijekom 18. stoljeća omogućili su mirniji nastavak života. Most je srušen, podignut je nasip (tako je nastao tombolo ili primošten – prirodni ili umjetni spoj otoka i susjednog kopna). Stanovništvo se od druge polovice 17. stoljeća vraća u naselja primoštenskog zaobalja.

Teški uvjeti života najbolje se oslikavaju kretanjem stanovništva Primoštena, općine i središnjeg naselja tijekom 20. stoljeća.

Ukupno je u razdoblju od 1880. do 2001. godine iz naselja Primoštena iselilo 3589 osoba više nego li je iznosi prirodni prirast. Stanovništvo općine Primošten imalo je maksimum 1953. godine kada su naselja izvan Primoštena imala najveći udio stanovništva, 2553 stanovnika

OPĆINA PRIMOŠTEN

odnosno 67,5% stanovništva općine. Središnje naselje je najveći boj stanovnika imalo u vrijeme zadnjeg popisa 2001. godine kada je tu živjelo 58,8% stanovništva općine Primošten.

	1900.	1910.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.
Primošten	1 144	835	1 230	1 227	1 156	1 407	1 518	1 745	1 761
Ostala naselja	1 487	1 849	2 420	2 553	2 386	1 997	1 618	1 300	1 232
Općina	2 631	2 684	3 650	3 780	3 542	3 404	3 136	3 045	2 993

Tradicionalno poljoprivredni kraj započeo je turistički valorizirati svoje prednosti nakon II. svjetskog rata. Činitelji koji su turistički valorizirani su: more, klima, sačuvana tradicionalna naselja, tradicionalno gospodarstvo, vino „babić“, maslinovo ulje, komunalna opremljenost. Godine 1956. otvoren je i prvim gostima restoran „Kremik“ (20 ležajeva, 7 soba). Elektrifikacijom 1962. godine, izgradnjom vodovoda (samo za naselje Primošten) i Jadranske magistrale (1964.) počinje turistički uspon Primoštена. Paralelno s gradnjom hotelskih sadržaja: auto kamp na poluotoku Raduča (1962.), četiri paviljona „Venera“, „Saturn“, „Mars“ i „Jupiter“ (1964.), prvi hotel „Raduča“ (1965.), Villa Fenč (1967.), „Zora“ i „Slava“ (1968.), bazen (1969.), „Marina lučica“ (1971.), auto kamp „Adriatic“ i marina „Kremik“ (1983.), grade se brojni turistički sadržaji u kućnoj radinosti. Turizam je izmijenio život Primoštenaca i izgled Primoštena.

Domovinski rat je značio prekid gospodarskog uspona Primoštena. Turistički kapaciteti poslužili su za zbrinjavanje brojnih prognanih i izbjeglih za koje je Primošten postao novi dom.

Suvremeni Primošten vraća se turizmu kao temeljnoj gospodarskoj djelatnosti, ali ne zaboravlja se ni ono što

OPĆINA PRIMOŠTEN

je omogućilo opstanak stanovništva kroz povijest, poljodjelstvo s maslinom i vinovom lozom kao prepoznatljivim kulturama. Sve više pažnje posvećuje se stvaranju preduvjjeta za život u svim naseljima (vodovod, prometnice, javna rasvjeta) i ekološkom očuvanju krajobraza, ali demografski ostarjelo stanovništvo neće moći promijeniti sadašnje stanje bez doseljavanja mlađeg stanovništva.

Općinsko vodstvo ulaže značajne napore u stvaranje pretpostavki za nesmetan razvoj Primoštena u dolazećim vremenima. Primošten je nositelj plave zastave i pobjednik „Zlatnog cvijeta Europe 2007.“, međunarodnog natjecanja za hortikulturu, za koje je bio nominiran od strane Europske asocijacije za cvijeće i krajobraz kao jedino naselje izvan Europske unije. Zlato je veliko priznanje ne samo Primoštenu nego i cijeloj Hrvatskoj na ulaganju napora u poboljšanju kako turističke ponude, tako i hortikulturnog i urbanog uređenja. Osnovna škola Primošten je uz potporu lokalne samouprave uspješno završila program za stjecanje statusa Međunarodne eko škole (zelena zastava).

Potrebno je uložiti dodatne napore u zadržavanju mladog stanovništva, a nikada ne zaboraviti temeljne vrijednosti koje su osigurale opstanak Primoštena u najtežim vremenima. „Škrta zemlja čuva svoje blago“, a naši ljudi trebaju čuvati baštinu djedova: vjeru, obitelj, rad i poštenje iznad svega.

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

ANA MIKELIN - OŠ PRIMOŠTEN

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

DOLORES JURIĆ - OŠ PRIMOŠTEN

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

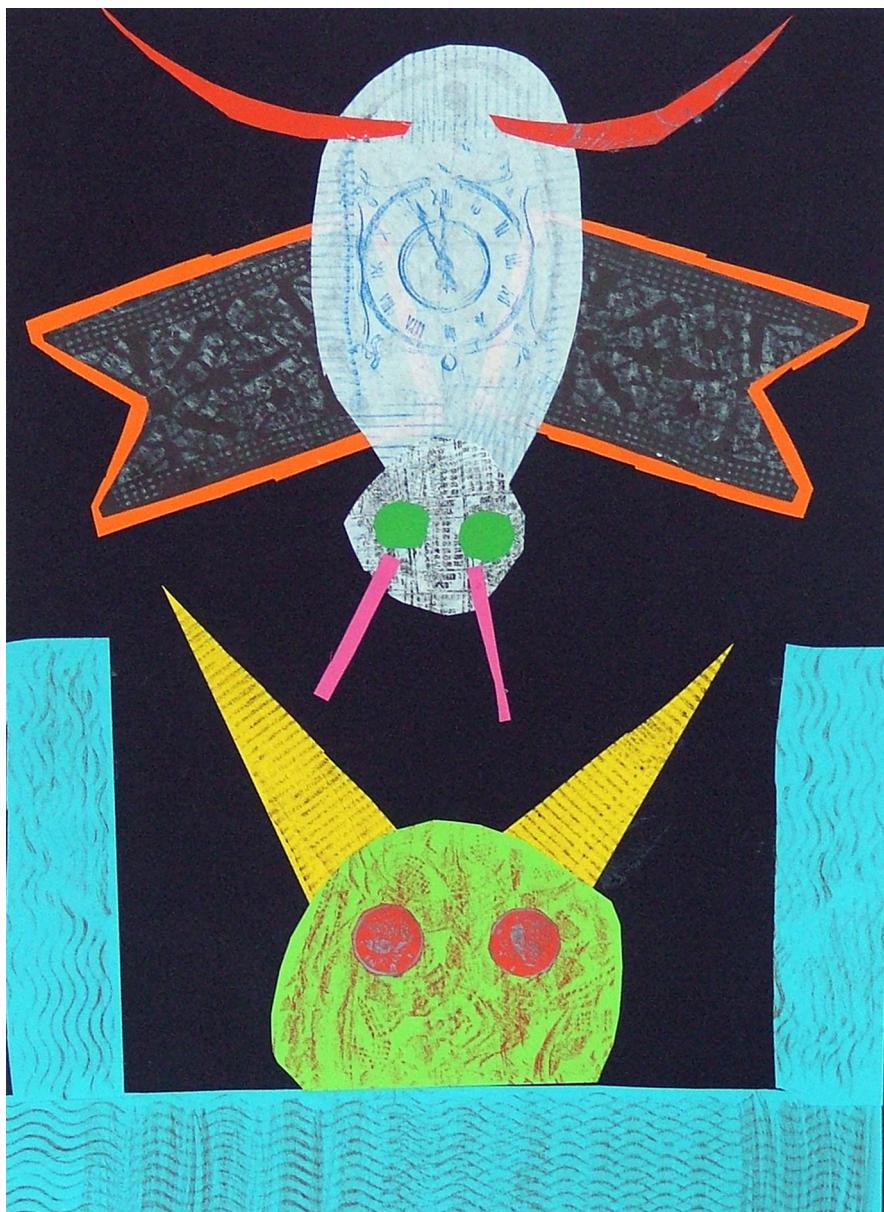

ANTONELA ZARKOV - OŠ PRIMOŠTEN

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

KRSTE GASPEROV - OŠ PRIMOŠTEN

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

J u g o

Ca kisi danas!
Ca se more pini!
To jugo svoju snagu miri.

Ca se ono sa pucine vaja?
Jugo tira balote do zala.

Ca je ovo jugo ucinilo?
Slana riva, slana brodi!

Ca je ovo?
Ca je ovo?

MARI MAKELJA, 4. r. - OŠ Primošten

Foto Zagoda

D a l m a c i j a

Lipa ka biserno more duboko,
divna ka tajanstveno more široko.
Nad morem galebovi bili lete,
na rivi ribar mrižu plete.
U luci skupili se brodi,
svaki mornar svoj brod na putovanje vodi.
Kamen i zelene škure ti krase kuće,
a loze ti daju plode i pruće.
Od masline krupni plodi,
sve ljude u radost vodi.
Dalmacijo, lipa li si,
najlipša na svitu ti si!

GABRIJELA PERKOV, 5. r. - OŠ Primošten

RADOVI UČENIKA OŠ PRIMOŠTEN

Ne idem na ispit bez šalabahtera

Već se približava večer, a ja još uvijek sjedim za računalom i zanemarujem sutašnji ispit iz zemljopisa. Naravno da mi je bio zabavnije slušati opuštajući glazbu iigrati nadnaravne igrice nego učiti glavne gradove pojedinih država.

Sinula mi je ideja - napisat ču svoj prvi šalabahter. Udobno sam se smjestila, otkinula što je manje moguć komadić papira, uzela olovku za koju sam mislila da donosi sreću i sve je bilo spremno za pisanje. Gradivo je bilo opširno i naravno da nije stalo na komadić papira. Odlučila sam uzeti još jedan, pa još jedan. I tako sam ih napisala desetak. Moje pisanje se odužilo. Dok sam dovršavala zadnju rečenicu, kapci su mi se sklapali od umora. Jedva sam čekala zaroniti u krevet.

Ujutro me probudio prodoran zvuk budilice. Kad sam se napokon digla, vidjela sam razbacane knjige koje nisam stigla složiti. Na brzinu sam ih potrpala u torbu i otišla se spremiti. Putem do škole sam imala čudan osjećaj da sam nešto zaboravila. Nakon dosadnih jednadžbi iz matematike i zamorne povijesti stigao je i zemljopis. Kada je profesorica podijelila testove, ja sam razgledala test i shvatila sam da ništa ne znam.

Dok je ona nešto pisala odlučila sam u pernicu posegnuti za šalabahterom, ali njega nije bilo! Okrenula sam pernicu naglavačke. Oblio me hladan znoj. Shvatila sam da sam šalabahter zaboravila. Profesorici sam predala skoro prazan test i naravno da sam idućeg puta dobila jedinicu. Namučila sam se da ju ispravim.

Odlučila sam da više neću pisati šalabahter, ali ako odlučim da ga ipak napišem, pazit ču da ga ne zaboravim.

MARINELA HULJEV, 7.a - OŠ Primošten

Lambert Conformal Conic Projection,
standard parallels 40°W and 56°W
Scale 1:10,000,000
0 20 30 Kilometers
0 20 30 Miles

ORGANIZATORI I ORGANIZACIJSKI ODBOR

16. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE PRIMOŠTEN 2009.

DOMAĆIN NATJECANJA:
OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN, PRIMOŠTEN

ORGANIZATORI

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA
AGENCIJA ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE
HRVATSKO GEOGRAFSKO DRUŠTVO

ORGANIZACIJSKI ODBOR

OSNOVNA ŠKOLA PRIMOŠTEN, PRIMOŠTEN
PRIMOŠTEN, 12.05.-14.05.2009.

ČLANOVI ORGANIZACIJSKOG ODBORA 16. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE

NEDJELJKO MARINOV, OŠ PRIMOŠTEN, PREDSEDNIK
VELIBOR JANKOVIĆ, OŠ PRIMOŠTEN, DOPREDSJEDNIK
JADRANKA BAŠIĆ, OŠ PRIMOŠTEN
KREŠIMIR CRLJEN, OŠ PRIMOŠTEN
SILVIA JADRIJEVIĆ, OŠ PRIMOŠTEN
ANA PERAK, OŠ PRIMOŠTEN
ANA PERKOV, RAČUNOVODA OŠ PRIMOŠTEN
ANASTAZIJA ŠUŠIĆ, OŠ PRIMOŠTEN
MARIO MIMICA, VIŠI SAVJETNIK AZOO
JERE BAKOTIĆ, TURISTIČKA ZAJEDNICA PRIMOŠTEN

DRŽANI DRŽAVNI SUSRETI I NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE OD 1994. DO 2008. GODINE

1. Državni susret mladih geografa Hrvatske,
02.-04. lipnja 1994., OŠ «R. Katalinić Jeretov», Opatija
2. Državni susret mladih geografa Hrvatske,
19.-21. svibnja 1995., SŠ dr. Antuna Barca, Crikvenica
3. Državni susret mladih geografa Hrvatske,
02.-05. svibnja 1996., Gimnazija Varaždin, Trakošćan
4. Državno natjecanje u geografiji učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske,
24.-27. travnja 1997., Srednja škola Bol i Osnovna škola Selca
5. Državno natjecanje u geografiji učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske,
23.-26. travnja 1998., III. i IV. OŠ Vukovar, Vukovar
6. Državni susreti i natjecanja iz geografije,
27.-30. travnja 1999., OŠ Antun Mihanović, Nova Kapela, Batrina
7. Državni susreti i natjecanja iz geografije,
17.-20. svibnja 2000., Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik
8. Državni susreti i natjecanja iz geografije,
16.-19. svibnja 2001., Gimnazija Bernardina Frankopana, Ogulin
9. Državni susreti i natjecanja iz geografije,
24.-27. travnja 2002., OŠ Filipa Lukasa, Kaštel Stari
10. Susret i natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
08.-11. svibnja 2003., OŠ Jože Šurana, Višnjan
11. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
06.-09. svibnja 2004. godine, OŠ oca Petra Perice, Makarska
12. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
05.-08. svibnja 2005. godine, OŠ Biograd na Moru, Biograd na Moru
13. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
09.-12. svibnja 2006. godine, OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
14. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
08.-11. svibnja 2007. godine, OŠ Josip Pupačić, Omiš
15. Državno natjecanje iz geografije učenika osnovnih i srednjih škola,
**12.-14. svibnja 2008. godine, OŠ Sv. Martin na Muri,
Sveti Martin na Muri**

PROGRAM 16. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

UTORAK, 12. svibnja 2009.

- do 18.00 – dolazak sudionika u Primošten (hotel Zora) i smještaj
- 19.00 – svečano otvaranje natjecanja, prigodni program
- 20.30 – večera

SRIJEDA, 13. svibnja 2009.

- 8.45 – okupljanje natjecatelja u OŠ Primošten
- 9.00 – pisanje testa
- 10.30 – izrada praktičnih radova
- 13.00 – ručak u hotelu
- 14.00 – rad razrednih povjerenstava
/ upoznavanje geografskih obilježja Šibenika i njegove regije
- 18.00 – privremeni rezultati

- 18.15 – uvid u test
- 18.45 – uvid u praktični rad
- 19.15 – vrijeme priziva (žalbi)
- 20.30 – konačni rezultati natjecanja
- 21.00 – večera

PROGRAM 16. DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

ČETVRTAK, 14. svibnja 2009.

- 9.00 – svečano proglašenje pobjednika, dodjela pohvalnica, zahvalnica i priznanja
- 10.45 – *okrugli stol*
- 12.00 – ručak
- 13.00 – upoznavanje geografskih obilježja Primoštена
- 15.30 – odlazak sudionika iz Primoštena

PLAN TERENSKOG IZLASKA NA 16. DRŽAVNOM NATJECANJU IZ GEOGRAFIJE 2009.

SRIJEDA 13. V. 2009.

13.00 (13.15) - Polazak autobusa ispred hotela Zora.

Putovanje Jadranskom magistralom od Primoštena preko Grebaštice, Brodarice (Krapanj) do Šibenika (Šubićevac).

Uspon prema tvrđavi, panoramsko razgledavanje Šibenika, županijskog i regionalnog središta, Kanala, zaobalja i Šibenskog otočja.

Šetnjom spuštanje u grad. Razgledavanje katedrale, vijećnice, te šetnja poljanom (HNK, gradska knjižnica, Gospe vank grada).

17.15 Povratak.

Slobodno vrijeme u Primoštenu (oko 1745)

PLAN TERENSKOG IZLASKA NA 16. DRŽAVNOM NATJECANJU IZ GEOGRAFIJE 2009.

ČETVRTAK 14. V. 2009.

Polazak autobusima ispred hotela Zora.

Obilazak Južnog i Burnog Primoštена.

Draga – vrjednovanje Jurlinovih dvora.

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 5. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1	Matea Bačić	Ivana Balaško	OŠ Gornja Vežica, Rijeka	Primorsko-goranska
2	Matija Benotić	Mirjana Novoselec	OŠ "Antun Nemčić Gostovinski", Koprivnica	Koprivničko-križevačka
3	Slavko Boldin	Ana Košpić	OŠ Žakanje, Žakanje	Karlovačka
4	Domagoj Bradač	Irena Prša	OŠ Otok, Zagreb	Grad Zagreb
5	Mihael Kolomaz	Berislav Ivan Abramić	OŠ Vrijenac, Osijek	Osječko-baranjska
6	Marin Kutnjak	Vanda Viljevac	OŠ "Vladimir Nazor", Virovitica	Virovitičko-podravska
7	Katarina Lehman Pavasović	Jelica Šaškor	OŠ Manuš, Split	Splitsko-dalmatinska
8	Matea Liskij	Alemka Miklić	OŠ Petra Preradovića, Zagreb	Grad Zagreb
9	Anton Marasović	Višnja Bedeković	OŠ Ivana Zajca, Rijeka	Primorsko-goranska
10	Tin Orešković	Ljiljana Marić	OŠ Ljudevita Gaja, Zaprešić	Zagrebačka
11	Petar Orlić	Brigita Gajski Stiperski	OŠ Josipa Račića, Zagreb	Grad Zagreb
12	Marija Pelaić	Josipa Kovačević	OŠ "Petar Zoranić", Stankovci	Zadarska
13	Antonela Pfaff	Ana Matić	OŠ Josipa Kozarca, Vinkovci	Vukovarsko-srijemska
14	Iva Ružić	Vesna Katuša	III. OŠ Čakovec, Čakovec	Međimurska
15	Dominik Šabić	Katica Modrić	I. OŠ Bjelovar, Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska
16	Josip Tokić	Ivan Ćužić	OŠ Skalice, Split	Splitsko-dalmatinska
17	Gabrijel Tomić	Gordana Kovačević	OŠ Dr. Franje Tuđmana, Korenica	Ličko-senjska
18	Dominika Vražić	Sanja Posavec	II. OŠ Varaždin, Varaždin	Varaždinska
19	David Zima	Antonija Kuti	OŠ Ivana Filipovića, Osijek	Osječko-baranjska

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 6. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Fran Alfirević	Nevenka Pokos	OŠ Dobriše Cesarića, Zagreb	Grad Zagreb
2.	Mateja Bokun	Sanja Knežić	OŠ Matija Gubec, Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska
3.	Fabijan Čorak	Ksenija Krušić	OŠ Remete, Zagreb	Grad Zagreb
4.	Josip Ereiz	Marija Penić	OŠ "Antun Mihanović", Slavonski Brod	Brodsko-posavska
5.	Vinko Fabris	Jurica Ćupić	OŠ Petra Kanavelića, Korčula	Dubrovačko-neretvanska
6.	Judita Jelenić	Desanka Bosanac	OŠ Tomaša Goričanca, Mala Subotica	Međimurska
7.	Luka Klinčić	Dubravka Vajdić	OŠ "Đuro Ester", Koprivnica	Koprivničko-križevačka
8.	Martin Malović	Danijela Barić	OŠ Trnsko, Zagreb	Grad Zagreb
9.	Filip Milošević	Maja Maček	OŠ Šemovec, Šemovec	Varaždinska
10.	Vladimir Mustapić	Milenko Zovko	OŠ Vladimira Nazora, Vinkovci	Vukovarsko-srijemska
11.	Dejan Radulović	Bosiljka Trbović	OŠ Ivane Brlić Mažuranić, Ogulin	Karlovačka
12.	Marcela Maria Skrbin	Kristina Radanović	OŠ "Braća Ribar", Sisak	Sisačko-moslavačka
13.	Matija Stipaničev	Ana Šuperba	OŠ Petra Krešimira IV., Šibenik	Šibensko-kninska
14.	Mihuela Tanković	Zvonko Perković	OŠ Vladimira Nazora, Pazin	Istarska
15.	Matej Vereš	Nevenka Ivković	OŠ Višnjevac, Osijek	Osječko-baranjska
16.	Kristijan Vukelić	Snježana Horvatić	OŠ Bogumila Tonija, Samobor	Zagrebačka
17.	Katarina Vulić	Ivan Brkljača	OŠ Šimuna Kožičića Benje, Zadar	Zadarska
18.	Marko Živkov	Maja Kassa	OŠ Šećerana, Šećerana	Osječko-baranjska

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 7. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Ante Baran	Ana Perak	OŠ Brodarica, Brodarica	Šibensko-kninska
2.	Fran Božić	Irena Prša	OŠ Otok, Zagreb	Grad Zagreb
3.	Viktor Čižić	Nevenka Pokos	OŠ Dobriše Cesarića, Zagreb	Grad Zagreb
4.	Alba Elezović	Danijela Perenc-Jaušovec	I. OŠ Čakovec, Čakovec	Međimurska
5.	Vedrana Filipović	Bernada Slaviček	OŠ Petra Preradovića, Pitomača	Virovitičko-podravska
6.	Mislav Glibo	Anka Puljarić	OŠ Zvonimira Franka, Kutina	Sisačko-moslavačka
7.	Marko Kaštelan	Mirjana Miknić	OŠ Borovje, Zagreb	Grad Zagreb
8.	Marta Krilčić	Milan Rupić	OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica	Zagrebačka
9.	Porin Mašić	Blanka Marinović	OŠ "Ivan Goran Kovačić", Slavonski Brod	Brodsko-posavska
10.	Sanja Mikašinović	Željko Vidaković	OŠ "Nikola Tesla", Rijeka	Primorsko-goranska
11.	Damjan Jonas Močnik	Štefica Šavor	OŠ "Vladimir Nazor", Duga Resa	Karlovačka
12.	Ariana Modesto	Natalia Buljunčić	OŠ Petra Studenca, Kanfanar	Istarska
13.	Margarita Mratović	Mirjana Čerina	OŠ don Lovre Katića, Solin	Splitsko-dalmatinska
14.	Kata Pogačić	Meri Bulat	OŠ Trstenik, Split	Splitsko-dalmatinska
15.	Mijo Radoš	Luka Radojević	OŠ Sračinec, Sračinec	Varaždinska
16.	Helena Rastija	Tatjana Grkinić	OŠ Franje Krežme, Osijek	Osječko-baranjska
17.	Nikola Vujnović	Ivan Marinović	OŠ Dobriše Cesarića, Požega	Požeško-slavonska

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 8. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Mario Adžić	Renata Skočaj	OŠ Srdoči, Rijeka	Primorsko-goranska
2.	Luka Cigler	Biljana Forgač	II. OŠ Čakovec, Čakovec	Međimurska
3.	Dado Gladović	Danijela Dragičević	OŠ Josipovac, Josipovac	Osječko-baranjska
4.	Stela Jelenić	Josip Jurjević	OŠ "Fran Franković", Rijeka	Primorsko-goranska
5.	Andrea Jović	Iskra Šeremet	OŠ Skalice, Split	Splitsko-dalmatinska
6.	Andrej Konjevoda	Marina Radeljak	OŠ Jurja Šižgorića, Šibenik	Šibensko-kninska
7.	Paula Kovačić	Emilija Blažević Polić	II. OŠ Bjelovar, Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska
8.	Mateo Mandić	Branka Jurišić	OŠ Vidikovac, Pula	Istarska
9.	Tomislav Milošić	Marija Ros	I. OŠ Petrinja, Petrinja	Sisačko-moslavačka
10.	Marko Morović	Mileva Miljević	OŠ Sveti Filip i Jakov, Sveti Filip i Jakov	Zadarska
11.	Katarina Pavlek	Lidija Borko	OŠ Većeslava Holjevca, Zagreb	Grad Zagreb
12.	Elena Petek	Ivan Marinović	OŠ Dobriše Cesarića, Požega	Požeško-slavonska
13.	Karlo Roginek	Damir Jagić	OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec	Varaždinska
14.	Ivan Strunje	Danijela Zovko	OŠ Josipa Kozarca, Vinkovci	Vukovarsko-srijemska
15.	Tin Šndl	Dubravka Vajdić	OŠ "Đuro Ester", Koprivnica	Koprivničko-križevačka
16.	Filip Šijanski	Gordana Hatz	OŠ Ivana Grandje, Sesvete	Grad Zagreb
17.	Albert Škegro	Branka Grgurev	OŠ Savski Gaj, Zagreb	Grad Zagreb

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 1. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Tihana Borić	Jelena Matijević Vuković	Srednja škola Vrbovec, Vrbovec	Zagrebačka
2.	Mavro Božičević	Antonio Vrbatović	III. gimnazija, Split	Splitsko-dalmatinska
3.	Ira Brezak	Željka Jakubec	II. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
4.	Marko Dujić	Miljenko Kljaić	Srednja škola Bartola Kašića, Grubišno Polje	Bjelovarsko-bilogorska
5.	Mihovil Hrgović	Ljiljana Kovačić	Srednja škola Sesvete, Zagreb	Grad Zagreb
6.	Hrvoje Jedličko	Đurđica Eržić	Gimnazija Nova Gradiška, Nova Gradiška	Brodsko-posavska
7.	Andrej Jertec	Davorka Pelko	Srednja škola Zlatar, Zlatar	Krapinsko-zagorska
8.	Ana Katušin	Margareta Kulaš	Gimnazija Karlovac, Karlovac	Karlovačka
9.	Tomislav Kunštek	Karmen Kunović-Martić	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin	Varaždinska
10.	Jovana Matijević	Bosiljka Šimić	Srednja škola Glina, Glina	Sisačko-moslavačka
11.	Vivien Mitrović	Ljiljana Milin	Gimnazija Pula, Pula	Istarska
12.	Marko Neferanović	Zvonko Korpar	Gimnazija Matije Antuna Reljkovića, Vinkovci	Vukovarsko-srijemska
13.	Tomislav Pilkić	Zvonimir Bušić	Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Đakovo	Osječko-baranjska
14.	Gloria Šestan	Josip Jahn	Prva sušačka hrvatska gimnazija, Rijeka	Primorsko-goranska
15.	Grgur Šimunić	Darko Kanjuh	XV. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
16.	Vedran Vizler	Željko Štanfelj	Srednja škola Valpovo, Valpovo	Osječko-baranjska

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 2. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Tomislav Belić	Valentina Pirc	Srednja škola Prelog, Prelog	Međimurska
2.	Ivan Berdalović	Ladislav Koncz	Gimnazija Beli Manastir, Beli Manastir	Osječko-baranjska
3.	Blaž Car-Pavlic	Jelena Matijević Vuković	Srednja škola Vrbovec, Vrbovec	Zagrebačka
4.	Luka Kordić	Goranka Marković	I. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
5.	Karlo Lugomer	Lidija Krušlin	XV. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
6.	Marina Mišura	Renata Grbac-Žiković	Gimnazija Andrije Mohorovičića u Rijeci, Rijeka	Primorsko-goranska
7.	Josip Polić	Vica Podbevsek	Srednja škola Korčula, Korčula	Dubrovačko-neretvanska
8.	Ivana Pospišil	Ivica Blažević	Klasična gimnazija, Slavonski Brod	Brodsko-posavska
9.	Vjera Pranjić	Dragica Marčec	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin	Varaždinska
10.	Anđela Radan	Emil Matuša	Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik	Šibensko-kninska
11.	Tomislav Radović	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija "Marko Marulić", Split	Splitsko-dalmatinska
12.	Dominik Strikić	Margareta Kulaš	Gimnazija Karlovac, Karlovac	Karlovačka
13.	Antonio Šnajder	Anka Starčević-Lukšić	Gimnazija Bjelovar, Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska
14.	Jelena Tkalec	Gordana Tkalčević	Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Zabok	Krapinsko-zagorska
15.	Matea Tomasic	Renata Grbac-Žiković	Gimnazija Andrije Mohorovičića u Rijeci, Rijeka	Primorsko-goranska
16.	Lorena Žužić	Nidija Meštrović	V. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
17.	Josip Žužul	Marijan Jurčić	Gimnazija "Fran Galović", Koprivnica	Koprivničko-križevačka

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 3. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Kristina Bunjevac	Zdenka Nebesnij-Babić	Gimnazija Sisak, Sisak	Sisačko-moslavačka
2.	Mirna Cerovac	Ana Jukić	I. gimnazija, Osijek	Osječko-baranjska
3.	Siniša Čikić	Anka Starčević-Lukšić	Gimnazija Bjelovar, Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska
4.	Melany Ćurić	Hrvoje Grofelnik	Gimnazija Andrije Mohorovičića u Rijeci, Rijeka	Primorsko-goranska
5.	Ana Franjko	Marina Miletić	Gimnazija Velika Gorica, Velika Gorica	Zagrebačka
6.	Nikolina Golec	Marica Pavlečić	Srednja škola Krapina, Krapina	Krapinsko-zagorska
7.	Ivona Horvat	Nidija Meštrović	V. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
8.	Karla Babeli Jakušić	Mirjana Božičković	V. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
9.	Marin Keršić	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija "Marko Marulić", Split	Splitsko-dalmatinska
10.	Luka Krmpotić	Margareta Kulaš	Gimnazija Karlovac, Karlovac	Karlovačka
11.	Petra Lacković	Mirjana Zagorc	Druga gimnazija Varaždin, Varaždin	Varaždinska
12.	Oliver Orešić	Gordana Trnski	Gimnazija "Fran Galović", Koprivnica	Koprivničko-križevačka
13.	Nikša Sinčić	Vesna Hercigonja	VII. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
14.	Marko Stojić	Branko Matišić	Gaudeamus, Osijek	Osječko-baranjska
15.	Aleksandar Šušnjar	Hrvoje Grofelnik	Gimnazija Andrije Mohorovičića u Rijeci, Rijeka	Primorsko-goranska
16.	Goran Tintor	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija "Marko Marulić", Split	Splitsko-dalmatinska
17.	Hrvoje Tkalec	Marija Vuk	Gimnazija Čakovec, Čakovec	Međimurska

SUDIONICI DRŽAVNOG NATJECANJA IZ GEOGRAFIJE 2009.

- 4. RAZRED -

	UČENIK/UČENICA	MENTOR	ŠKOLA	ŽUPANIJA
1.	Filip Birovčec	Dario Pavlović	Srednja škola Ban Josip Jelačić, Zaprešić	Zagrebačka
2.	Andrej Ćupić	Mirjana Pandžić	II. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
3.	Goran Grdenić	Mirjana Božičković	V. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
4.	Nikolina Ivačić	Dragica Marčec	Prva gimnazija Varaždin, Varaždin	Varaždinska
5.	Dado Jakupović	Igor Pap	Prva riječka hrvatska gimnazija, Rijeka	Primorsko-goranska
6.	Ante Jurić	Željko Pokrajčić	Nadbiskupska klasična gimnazija, Split	Splitsko-dalmatinska
7.	Goran Ledenčan	Branko Matišić	Gaudeamus, Osijek	Osječko-baranjska
8.	Nino Malešić	Sandra Škrlj	Prva sušačka hrvatska gimnazija, Rijeka	Primorsko-goranska
9.	Tamara Malić	Karmen Diminić Milevoj	Srednja škola Mate Blažine, Labin	Istarska
10.	Franjo Markota	Ivan Devčić	Gimnazija Požega, Požega	Požeško-slavonska
11.	Lorena Mičik	Ante Čubranić	Gimnazija Ivana Zigmardija Dijankovečkog, Križevci	Koprivničko-križevačka
12.	Ivan Mikolčević	Ivan Šop	Gimnazija Nova Gradiška, Nova Gradiška	Brodsko-posavska
13.	Martin Nonković	Dražena Glamuzina Perić	IV. gimnazija "Marko Marulić", Split	Splitsko-dalmatinska
14.	Mario Novak	Robert Slunjski	Gimnazija Čakovec, Čakovec	Međimurska
15.	Natko Omero	Hermenegildo Gall	XVIII. gimnazija, Zagreb	Grad Zagreb
16.	Ivana Petković	Matija Gosler	Srednja škola "Marko Marulić", Slatina	Virovitičko-podravska

Sponzori i Donatori Državnog natjecanja iz geografije 2009.

HRVATSKO GEOGRAFSKO GRUŠTVO

GEOGRAFIJA HR

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

JU NP PLITVIČKA JEZERA

TOPLICE SV. MARTIN

MOZAIK KNJIGA

PRO LEKSIS

PERUTNINA PTUJ-PIPO ČAKOVEC

MODEL-EDUCA

DRVO ZNANJA

JU PP VELEBIT

ADRIA MEDIA ZAGREB (Časopis "GEO")

KLETT-VERLAG

NATIONAL GEOGRAPHIC HRVATSKA

IGLU ŠPORT

EDUCA

GRAFIČKI STUDIO VIZIJA

HRVATSKO GEOGRAFSKO DRUŠTVO

WWW.GEOGRAFIJA.HR

Hrvatsko geografsko društvo • Hrvatsko geografsko društvo-Zadar •
Geografski odsjek PMF-a • Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru

DALMATINSKI RJEČNIK

A

abažur-sjenilo na lampi
 adatat-prilagodit, doradit (drvodjelski izraz)
 afan-nesvjet
 afetat-zarazit se
 afilo-poravnato
 afitat-iznajmit (sobu, stan)
 akoštat-pristat uz obalu (brod)
 akrap-škorpija
 aks-osovina
 akuža-kombinacija karata u igri, (prilikom dijeljenja), daje do-
 datne bodove
 alešanje-svejedno
 altroke-a kamoli
 alum-modra galica
 ameton-hametom, potpuno
 anarhišt-bezvjernik
 anda-ponašanje
 ankora-sidro
 angrif-juriš
 angriz-riža
 anguja-jegulja
 antigaja-starež
 anteršeј-dio samara
 apelat se-potužiti se
 apinelo-u redu
 apena-jedva, tek
 apropo-šta se tiče nečega, glede
 arambasić-sarma (sinjska)
 arar-vreća od kozje dlake
 arčit-trošiti, rasipati
 arefužo-u rasutom stanju
 areštat-uhititi, uhapsiti, uzapčit
 argola-poluga na kormilu
 arija-zrak
 arivat-stizat, dolazit
 arkač-psovač
 armadura-skela
 armat-pripremiti alat za ribolov
 armerun-duboki ormar za robu, sa dvoje vrata,
 često bi imao i dvije ladice ispod vrata
 arti-alat za ribolov
 asti ga-vidi ga! gle!
 aščerica (jaščerica)-usna infekcija (čir)
 aškar-osoba sklona razbijanju, pravljenju nereda
 artišta-zanatlija, umjetnik
 avar-škrt

B

babarin-posebno oblikovan ubrus, koji se vezuje maloj djeci oko
 vrata prilikom hranjenja, zabradnjak, siperak
 babine-posjet roditelji s donošenjem darova (šećer u kockama kod
 Splićana)
 bacilat-brigati se, mariti, voditi računa
 bačir-kvrga na čelu, glavi
 badanj-duboka bačva za gnječenje grožđa
 badalo-šiljati štap za nabadati, štap s kojim se poticao magarac da
 krene
 badnut-bocnuti
 bagav-nespretna osoba, (sa fizičkom manom, nedostatkom)
 bagulina-štapić, štap za lakše hodat
 bak-nerast (svinja)
 baketina-tanko drvce dužine dvadesetak cm,
 (odrezana od mladog brista ili tamarisa)
 namazano nekom ljepljivom smolom
 (obično bi se smola pravila (kuhala) od crvenih sjemenki,
 koje su se nalazile unutar zelenih
 bobica na grmu tobirovac,
 a na kojem su se hvatale ptice pjevice
 bal-ples
 balat-plesat
 balatura-sular,
 balanca-vaga
 balota-kugla, posebno kugla u igri na boće
 balin-mala kugla (u igri "balota"), kuglica sa kojima se pune
 patronе (meci), kuglica
 balinjera-kotrljajući ležaj
 balunjer-nemoćan star čovjek
 banak-klupa
 bančić-niska klupica
 bandat-bulaznit
 bandira-barjak
 banica-austrijski novac (do 1918)
 banket-ogradića za dijete
 bankina-kamena ograda
 baraka-kućica od dasaka
 baratat-raditi s nečim, baviti se nečim, poznavati nešto
 baratula- balkon, terasa na koju se dolazi stepenicama izvana
 barba-uobičajni naziv u Dalmaciji za stariju osobu, često vezan i
 za rodbinski odnos
 barenko-barem
 barilo-vrsta bačve
 barkariz-drvena ograda palube broda
 barkarjol-osoba koja malim brodom prevozi putnike (izletnike),
 lađar
 barufa-tučnjava, gužva
 bašo profondo-duboki bas
 baštard-mješanac

DALMATINSKI RJEČNIK

baštun-utvrda, tvrđava	bodul-otočanin
batalit-zanemarit, ne voditi računa	bokun-komad
batast-okrugao, zdepast i malen, zbijen	bonaca-potpuno mirno more, bez vjetra
batarela-“serenada” uz lupu u stare lonce	bondinjente-ništarija
batelant-lučki radnik	bonbizat-bombardirat, udariti šakon
batela (batelina)-mali kaić na vesla	bonegracija-nosač zavjesa, karniša
batifjaka-osoba sklona neradu, psihičko stanje u kojem je teška i sama pomisao na rad	bonkulović-gurman
batikulo- osoba sretne ruke, sebičnjak, gužičar	bordižat-plovit lijevo desno
bava-lagani povjetarac	borša-torba, obično od tele ili skaja
batipan-pleteni (od trske) udarač u obliku teniskog reketa, za lupati po tepihu i istesati prašinu s njega	boršin-ženska torbica
batiti-tuči, udarati	bošket-grmlje, šumica, mamac za lov pjevica
batuda-udarac, preneseno: dobra i efektna izreka	bot-jedan udarac, jedan put, sat
baturica-batina	botilja-boca, staklenka
bavela-vrsta svile	botam-zajedničko ime za sve suđe za vino
bavul-mornarska škrinja	botun-puce, dugme
mažinin-mlinac za kavu	botunada-doskočica, nadmetanje riječima
begenat-sviđati se, odobravat	bova-plutača za brodove, debela žena
bekal-krhotina suda (ker.)	bovan-kamen
belaj-nevolja, zlo, neprilika	bovanica-kamenica
berekin-huncut,	brekuja-vrsta velike muhe
berekinada-huncutarija, mangup	braćolet-ženska narukvica
besida-riječ	branče-škrge u ribe
beštija-životinja	branka-vratnice u nogometu
beštimat-psovat	brnica-suknja
beštimja-psovka	brofadur-poljevač
beteg-mana	brokva-čavao, vrč za vod kod umivanja
betežan-čovjek sa manom	bronzin-lonac (bakreni)
bevadur-pijanac	brontulavanje-prigovaranje, gundjanje
bevanda-vino sa vodom	brtoldija-žena koja se “nauživala muških”
bevi-pij!	brtulin-nožić (džepni)
bičerin-časica	brujet-riba pripremljena na posebni način
bičve-čarape	brušulin-okrugla posuda sa okretnom ručkom za prženje sirove kave
bidan-jadan	brime-teret, naramak
bidelo-školski podvornik	briškula-vrsta kartaške igre, igra se u parovima, dvoje protiv dvoje, ili jedan protiv drugog, dolazi iz Italije
bijac-debeli sukneni pokrivač za krevet	briva-brzina
bikar-mesar	brivat-žuriti
bikla-piće od mladog vina i kozjeg mlijeka (smutica)	bruma-usitnjene mrvice ribe, kruha ili školjaka koje se bacaju u more da se skupe ribe
biliška-znak, biljeg, oznaka	bruškin-četka za ribanje
bionda- svjetle (žute) kose	bubat (nabubat)-učiti, naučiti
biondinka-plavuša	bujol-okrugla drvena posuda (3-5 lit.) sa dva uha sa strana, upotrebljava se na brodovima za uzimat more
bira-pivo	buština-ženska podkošulja
biša-crvotocina	buleta (platiti buletu)- batine, kritika, dobiti batine
bišavo-crvima pojedeno drvo (namještaj)	bulin-najmanja kugla u igri “balota”
biškotin-dvopek	bulsa-kronični kašalj
biži-grašak	bukara-velika, obično od pola litre, drvena čaša
bjankarija-bijelo rublje	buganci-promrzline na prstima ruku ili nogu
bjanko-bijelo, svjetlo	
bocun-boca za vino naročitog oblika	

DALMATINSKI RJEČNIK

bugnut (bugnit)-udariti, lupnuti
 bumbak-pamuk
 bunbal-veliko zvono katedrale
 bumbit-piti
 buratat-prosijavat, vijati
 bust (bustin)-dugme presvučeno tkaninom
 bušina-vrsta travurine
 bušta-papirnata kesica za novac, novčanik
 butarga-(butarda), ikra
 butiga-trgovina
 buvel-unutrašnja guma, zračnica
 buzdo-osoba ne baš bistre pameti, tupasta osoba
 buža-rupa

C

cakal (caklo)-staklo
 cakliti se-svjetliti se, sjajiti
 cancarele-umućena jaja i brašno, skuhana u juhi
 cavate-kožne papuče
 cekin-zlatnik
 centopeca-dio životinjske iznutrice (utroba, crijeva, kulje)
 cesta-košara za kupovanje na tržnici
 cetat (sekat)-crpsti vodu ili more
 ciklo-puklo
 ciknuto-puknuto
 cokule-drvene cipele
 cone-kugle, figure koje se ruše u kuglani
 cigalin (cigašpic)-kratka, drvena (obično od smokve), muška
 muštikla
 cine- cijene, jeftino
 cinkvina-izraz u igri tombole
 cok-drveni kunj
 cotav-šepav
 coto-šepavac
 coto gobo-izraz za šepavu grbavu osobu
 crikvina (crkvina)-vrsta trave (raste uza zid), s njom su se prale
 boce i demežane,
 ptica grdelin rado jede sjemente te trave
 crnej-vrsta ribe
 cukar-šećer
 cukun-budala, glupan
 curik-unatrag

Č

čakod-štogod, nešto
 čakula-razgovor, časkanje, brbljanje
 čaro-prozirno, jasno
 čančarije-tričarije
 čatrna-bunar
 čer-kći

čevuja (čemulja)-čehulja grožđa (dio grozda)
 čiba-krletka
 čibun-velika krletka
 čića-sisa
 čikara-šalica
 čiket-ostatak popušene cigarete, smotuljak eksploziva
 čimavica-stjenica, dosadna osoba
 činit fintu-pretvarati se
 čirit (čiribimbit)-virit
 čiribimbaš-osoba koji viri nekoga ili nešto
 čivire-drvena nosila za građevni i drugi materijal
 čiverica-glava
 čoka-smrdljiv duvan
 čučat-sisati
 čučin-cucla, duda
 čunka-njuška
 čuš (tovare)-uzvik pri tjeranju magarca
 čvoka-čvrga po glavi

Đ

đardin-park, perivoj,cvjetni vrt
 đelapa-lijem za čišćenje
 đelata-čokolada
 đelat-krvnik
 đelozija-ljubomora
 đendar-žandar
 đende i lope-dječja igra: žandare i lopove
 đente-svijet, ljudi
 đeš-gips
 điga-lukobran
 đigarica-pluća
 điletin-prsluk
 đindža-jeftin nakit
 đir-krug, okret pri šetnji
 điran-vrsta ukrasnog cvijeta, raste i u lončanicama
 đurat-porotnik

D

debočarešto-čist pogodak
 deboto-zamalo
 dek-dekagram
 dekapoto-posve
 deliberat se-oslobodit se
 delikatno-nježno, fino
 demejana (demižana)-velika trbušasta opletena staklenka
 dentjera-umjetno zubalo
 dernek-sajam, veselje, proslava
 dešop-vrsta slatkoga kolača
 dešpet (dišpet)-prkos, inat
 deštežo-polako

DALMATINSKI RJEČNIK

deštrigat-spremit, uredit, raspremit

dešvan-razbijen, slomljen

devetnica-vrsta molitve (katoličke)

dipendit-ovisiti

diplit-svirati u diple

diletat se-zanimati se

diškulo-propalica

dišpar-neparan

dišperan-razočaran, bezvoljan

dištakat-odvojiti se, odlijepiti

diver-muževljev brat

divjač-opći naziv za lovne divlje životinje: zec, fazan, divlji vepar, srna, prepelica i dr.

dočukat-dočuti, načuti

dolče garbo-vrsta jela (jetrica, pluća i srce na kiselo)

dolibit se-došuljat se, dovući se

dota-miraz

dotur-lječnik, doktor

doža-mjera, doza

dret (drit)-ravan, uspravan

dricat-ispravljati

drnek-sajam

drop-ostatak zgnječenog grožđa

dropuja-rakija napravljena od grožđanog dropa

duperat-upotrebljavati, koristiti

durat-trajat

duzina-tuce

E

evala-pozdrav pri susretanju

evala ti-fraza: bravo, svaka ti čast, neka si to napravija

F

faca-lice, veliki kamen

faganel-vrsta ptice pjevice

fajerica-upaljač

falit-pogriješit

falit-nedostajati

falit-hvalit

falso-umjetno, lažno

fatigat-radit

fatureta-privatni posao

fanag-blato

fažol-grah

feral-fenjer

ferata (verata)-željeznica

feratjer-željezničar

fermati se-zaustaviti se

fešta-proslava, veselje

feta-kriška

fetica-kriškica

fetivi-pravi, izvorni

fibra-temperatura (kod bolesti)

figurati-ljepo izgledati, kao slika

figurožast-ljepuškast, naočit

filanca-finansijska policija

finalmente-konačno

fineštrin-prozorčić (obično na kabini broda)

finta-izmišljotina, izlika, nešto lažno, trik

fiščot-zviždaljka

fiščat-zviždat

fijoš-ravno, netremice (gledati), tik do

fjaba-priča, bajka

fjaka-Božji dar za Dalmatince, izraz za stanje duha i tijela, kad se čovjeku nemili ni raditi, ni misliti

fjera-blagdan i sajam

fjok-vrpca (mašna)

fjoret-ukrasni način pjevanja, pomalo eksibicionistički

fjorin-austrijski novac (do 1918)

fjuba-kopča za kaiš, ukosnica

fločun-lažov, prevarant, čovjek koji obećaje, a ne napravi

fločavat-lažno obećavat

fonderija-topionica, talionica

fondo-dno, ispod, dole

forca-snaga, sila

forketa-ukosnica

fortifikat-utvrdit, pojačat

fortunal-olujni vjetar na moru

foša-jarak, kanal za odvod vode

fotan-iznerviran, ljut

frajat-rasipat, lumpovati

franak-slobodan

franja-špekula od kamena ili stakla

fregat-prati četkom

frigat-pržit u tavi

friga mi se-fraza: nije me briga

friško-svježe

fritula-vrsta dalmatinskog uštipka

frnjokula-čvrga

frontin-sjenilo na kapi

frut-plod

frutarija-voće a i neke vrste povrća (plodovi)

frutat-ploditi

fudra-postava

fudrat se-dobro se obući, najesti

fugera-kuhalo ili peč na drva, od lima (limene bačve)

fumada-iznenadni osjećaj vrućine u tijelu i licu

fumar-dimnjak

fumat-pušit

fundamenat-temelj

DALMATINSKI RJEČNIK

funeral-pogreb
 funcut-čovjek spremam na neku prevaru,
 funcutarija-vidi: furbarija
 furbarija-lukavstvo, prevara
 furbast-lukav, varljiv
 furešt-stranac
 furija-bijes, naglost
 fustuma-gnojna otekлина
 fuštanj-flanel
 fuzbal-nogomet

G
 gabina-kabina
 gabula-nevolja, problem
 galetini-suhi keksi
 ganac-klin; preneseno: huncut
 ganač-kuka
 garbun-ugljen
 gargaše-alatka za češljane vune
 gariful-karanfil
 gaštapan (gaštrapan)-žohar
 gavunčić-mala ribica, gavun
 gete-visoke cipele
 gingat se-ljuljat se
 glavinuša-vrsta stolnog grožđa crnoga
 glenda-šala
 glogočanje-glogot
 gnjat-zglob na nozi (skočni)
 gnjila-glina, trula (razlika u naglasku)
 gnojar-koji skuplja gnoj
 gobo-grbava osoba
 goluz-lakom, proždrlijiv, sladokusan, (npr.ka' ja)
 graciožast-dražestan, graciozan
 grancav-užegao
 grandeca-veličina
 granzoli-mekinje
 gratat-grebat
 gratakaža-ribež
 grdelin-vrsta ptice pjevice
 grčan-grkljan
 grezo-grubo, ružno
 grij-grijeh
 gritav-slabe volje, spremam za svađu
 griota-šteta
 grišpan-zgužvan
 grop-čvor
 guća-podkošulja, majica
 gucaj-gutalj
 gucat-gutati
 guda-krmača, prasac

gujca (guica)-stražnjica
 gulišnjak-debelo crijevo
 gurla-cijev za odvod vode sa krova ili preneseno: pijanac
 gustirna-zdenac vode kišnice, cisterna
 gušt-užitak
 guštat-uživat
 gvaca-podbradak
 gvančera (gvantjera)-poslužavnik
 gyante-rukavice

I
 idit, (jidit)-ljutit se
 idan, (jidan)-ljut
 ijada-hiljada, tisuća
 inatid-prkosit, svadati se prkosno
 inbandjeran-okićen zastavama
 inbazdat-privremeno sašti iglom i koncem (s velikim vezom)
 inbrojun-varalica
 infotan-bijesan, razlučen
 infišat- zaluditi za nećim,
 infišan-zaluđen, umišljen u nešto ili nekoga
 inkanat-novčana propast, stečaj, ostati bez ičega
 inkantan-iznenađen, zaprepašten, ostat bez riječi
 inkartavat-žbukat
 inkaš-utor u drvu
 inkašati-spojiti dva komada drveta pomoću utora i drvenih čepova
 inkolat-zaljepit
 inpeštan-zgnječen, sifilitičan
 inpjegat-činovnik, namještenik
 inšempjan-glup, izluđen
 inšoma dela šoma-fraza: ipak, na koncu konca, na svršetku, da zaključim...
 intemoren-začuđen, zaprepašten
 intimela-jastučnica
 inbotija-debeli štepani prekrivač za krevet
 intrada-ljetina,
 intramen-iznutrica
 invit-poziv
 isekat-iscrpsti vodu
 ispinit-teško čekati i dočekati nešto, sav se izmučiti čekajući
 ist, (jist)-jesti, hraniti
 itat-bacat
 izasebice-zaredom
 izdilat-nožem izraditi iz drvata
 izist-pojesti
 izlemat-istući
 izmaškaran-izmrčen
 izventat-izmislit

DALMATINSKI RJEČNIK

J

jačmir-čir na kapku oka
 jagla-igla
 jaketa-sako, haljetak
 japno-vapno
 japnenica-vapnenica (gdje se pravi vapno)
 jarpa-hrpa
 jarpica-hrpica
 jećerma-starinski prsluk
 ješka (eška)-mamac na udici
 jerula-gredica zemlje u vrtu
 jemat-imati
 jematva-berba (grožđa)
 jepla đilda-uzvik kojim se popraća uspjelu psinu, šalu, skok
 jetrva-žena muževljevog brata
 jiditi-ljutit
 jopet-opet, nanovo
 judi-ljudi
 jujica-vrsta trave (poljske)
 justa-usta
 jušto-upravo, točno tako, baš tako
 juva-juha

K

kaca-vrst bačve
 kacačol-alat za ukucavanje glava čavli ispod površine drveta
 kacamarin-morski trp
 kacavida-odvijač
 kacijola-okrugla metalna duboka žlica za vaditi juhu iz lonca
 kadena-lanac
 kadujar-nadimak za Velovarošane (u marjanskom dijelu)
 kaić-mali čamac na vesla
 kain-lavor
 kala-uličica, uska mala ulica
 kalafat-drvodjelac koji izrađuje brodove
 kalamita-gromobran
 kalat-skinut
 kalcete-cipele
 kaligar-postolar, obučar
 kalun-top
 kanava-kudelja
 kanavaca-kuhinjska krpa
 kanelo-drvena pipa (slavina) na bačvi, mirodija
 kamara-soba
 kamomila-kamilica (čaj)
 kankar-rak (bolest), gangrena
 kankaravat-proklinjat nekoga
 kanočal-dalekozor, dvogled
 kanotjera-tvrdi slamljati šešir
 kanpatik-porez

kanpjun-uzorak (podrugljivo, za čovjeka: osoba loših osobina)
 kantadur-pjevač
 kantar-viseća vaga
 kantat-pjevat
 katinela-letva
 kantun-kut, ugao
 kantunal-noćni ormarić
 kapo-vođa
 kapelin-ženski šešir
 kapula-crveni luk
 kapunjera-kokošnjac
 kar-teretna težačka kola koja obično vuče konj
 karati (se)-svađati (se)
 karatil-bačva
 karijola-ručna kolica sa jednim ili dva kotača za prijenos manjeg tereta
 karik-as u igri karata
 karoca-kolica (obično dječja), kočija
 karocada-oklopnjaka, bojni brod
 karonja-lijenčina, mrcina
 karota-mrkva
 karta-papir
 karta kanta-fraza: "ja imam crno na bijelome, a ti govori šta hoćeš"
 kartina-cigaretni papirić
 kartolina-razglednica
 kasar-klaonica
 kasil-(kapsil) lijes
 kašeta-sanduk drveni
 kaštradina-suho bravljivo meso
 katriga-stolica, sjedalica
 kašun-škrinja, velika drvena kutija
 kaštradina-suha ovčetina
 kaval-greban (sika) u moru, vrsta ribe
 kavalet-nogari drveni
 kavatap-vadićep
 kavoli-cvjetača
 kažerma-kasarna, vojarnica
 kende-igra krpenom loptom
 kinkin-splet kose (konjski rep), punđa
 klajter-kup šljunka
 klapa-društvo, krug prijatelja
 klecanje-vrsta zvonjave pri pogrebu (objavi smrti)
 kočeta-starinska postelja
 kogoma-lončić za kuvanje kave
 kola-ljepilo
 kolafinta-s izlikom
 kolafjaka-vrlo polagano
 kolajna-ogrlica
 kolap-moždana kap ili srčani udar

DALMATINSKI RJEČNIK

koldopija-gornji dio stopala	krešendo-rastući
kolet-okovratnik	krešit-poskupit, narast
kolomast-gusta mast za podmazivanje ležajeva	kripan-hranjiv, okrepljujući, zdrav
kolumba (kolomba)-kobilica broda	krnje-princ karnevala
kolombar-kružni oblik	krokanat-šećer pržen zajedno s izmrvljenim bajamama
kolona-stup, bitva	krosna-sprava za ručno tkanje
komod (komodno)-na miru biti, imati sve pri ruci, imati prostora, slobode kretanja	krožun-muški prsluk težačkog pučkog kroja
kolovaja-uzan prostor između dvije kuće, kuće i zida	krtol-vrsta pletene košare
kolpomorto-betonski blok u moru za koji se vezuje plutača (bova)	kruv-kruh
koltrina-zavjesa	krušac-neuškopljeni magarac
kolur-boja	kuco (činit kuco)-ne govoriti, biti tih
koluran-obojen	kućarin-kavena ili čajna žličica
kombinet-dio donjeg ženskog rublja	kučak-pas
komeštibili-trgovina mješovite robe	kudija-kudjelja
komon-nizak ormar s ladicama	kukumar-krastavac
komoč-konjski upreg	kufer-kofer, torba za putovanje
komoštra-lanac koji visi nad ognjištem	kuladur-vrećetina
komušat-odvajat listove kukuruza od ploda	kularina-kravata
komušina-suhi listovi kukuruza	kumiti-moliti za nešto
konal-jarak, kanal	kumpanjo-prijatelj, drug
konat-račun	kunplir-krompir
koncina-vrsta igre karata	kuntenat-zadovoljan
kondut-wc, nužnik	kunjati-drijemati
konistra-košara pletena	kunj-klin (drveni)
konoba-podrum u starim kućama (obično sa zemljanim podom)	kuražan-hrabar
konšerva-gusti sos od paradajza	kurenat-morska struja
konšiljer-savjetnik	kurdela (kurdila)-vrpca
konšumat-potrošit, pojesti	kurjožast-znatiželjan
kontat-računati	kušin-jastuk
kontra-protiv	kuverta-pokrivač, omotnica za pismo
kotula-ženska sukњa	kužina-kuhinja
konfužjun-strka,	kvadar-okvir, slika
kontrešt-prepirka	kvadrilja-starinski ples
kontreštat-prepirat se, protusloviti	kvarat-četvrt
kopora-težački ogrtac	kvasina-očat
korda-filij, konop	
korniž-rub nogostupa	
korota-crnina, biti u žalosti za preminulim	L
korpet-vrsta steznika oko prsiju i stomaka,(dobit u korpet-dobiti udarac u prsi)	labrnja-usta (posprdno, pogrdo)
korteđavanje-udvaranje, gledanje sa simpatijom	lajona-žena koja voli mnogo pričati, ogovarati
kosir-vrsta dvosjekle poljoprivredne alatke u obliku srpa	lanbikat (se)-hladit se na lagom povjetarcu, hladiti se lepezom, provjetravati
kotonjada-vrsta kolača (od dunje)	lancun-plahta
kotun-pamučna tkanina	landrat-skitati se
krabit-se topiti	lamarin-debeli lim
krakun-zasun	lambreta-tip, model vespe
krampus (krampus)-vrag	lampadina-svjetiljka
kredenca-kuhinjski ormar sa stakлом u gornjem dijelu	lanterna-svjetionik
	lavabo-vrst komode sa ogledalom, posebno oblikovane sa okruglim otvorom na gornjoj ploči, gdje se stavljao umivaonik
	lapiš-olovka

DALMATINSKI RJEČNIK

laprdat-pričati bez veze	mača-mrlja
lašnje-lakše	mača-mačeha
laštik-rastezljiva gumiplastika, dječja pračka	makako-okretni vrh dimljaka u obliku pjevca koji se okreće u smjeru vjetra
lata-lim, limenka	makinja-stroj
laudača-nesreća, bijeda, udes	malta-žbuka
lavandin-umivaonik	mandriolo-nadimak za Splitane
lavaman-lavor (za umivanje)	mandulat-vrsta tvrde bijele alve sa prženim bademima ili orasima (četvrtaсто duguljastog oblika, obloženog oblatnama)
lavapjat-lavor posebnog oblika (za pranje sudi)	manistra-tjestenina
lavel-sudoper	manit-lud, opasno lud
laza-ulaz u polje	mantati se- imati vrtoglavicu
lazanje-rezanci	mantati (nekoga)-pokušati prevariti nekoga, lagati
lazanjur-drveni valjak za valjanje tijesta	manoval-fizički pomoći radnik (bez škole, nekvalificiran)
lažina-morska trava	manjadura (manjarola)-hranilica u krletki za ptice
lemozina-sitan novac koji se daje u crkvi	manjativa-jelo, hrana (za vrijeme i iza II sv.rata)
lepušina-suho lišće kukuruza (stavlja se u slamaricu)	manjinjorgo-osoba pokvarenog karaktera, govnar
leva-regrutacija	marangun-drvodjelac
leva leva-izraz za: stalno, neprekidno, u nizu	marangunija-drvodjelska radionica
libar-knjiga	marčapija-trotoar
liberat se-oslobodit se	marenda-doručak
libit se-šuljati se, polagano ići	mast-mošt
ligambe-halteri	maša-momčad, tim
lin-lijen	maška-mačka
lišina-karta bez vrijednosti	maškadur-kuhinjski zidni drveni ormarić sa gustom žičanom mrežom na vratima
lišo-ravno, glatko, bez štete, bez opasnosti, bez posljedica	mašklin-kamp, trnokop
lišpidan-pljesnjiv	maškula-topić, prangija
litavica-izraz za proljev	maštيل-vjedro
litat-imati proljev	mašur-limena posuda u obliku plitkog korita sa ručkama sa strane za prenašanje zemlje, sitnog kamenja, i sl.
litrat-slika, fotografija	matat-vabit
lokanda-svratiste, restauracija	matun-cigla, u prenesenom smislu: glupan
lokat-piti	medić-bolest na voćkama, uš
lokadur-pijanica	mencunat-spomenuti
lulav-blesav, glupast	merlo-čipka
lopiža-lonac od crvene zemlje	meštar-majstor
luč-baklja, svjetlo	meštar sinjal-glavna oznaka, biljeg
lug-pepeo	meštrovica-učiteljica
lumbrela-kišobran	metradura-metar
lumer-broj	mezabota-baća (6 hektolitara)
lumbuli-slabine	mezo-između
lumin-svjećica koja se pali za mrtve (u ulju)	mezomariner-dugi štap sa metalnom kukom na vrhu, za pomoć pri pristajanju broda ili čamca
luš-luksus, rastrošnost	mezomural-drvena greda (tanja)
lušija-vruča voda sa lugom za pranje (iskuhavanje) robe	mijur-mjehur
luštrat-izglancati	milord-bogatun
luštrofin-politura	mirakul-čudo
	miritat-zaslužit
M	
maca-veliki čekić	
macan-jaki mišičavi čovjek	
macakan-živoder, šinter	
maceta-snopić, svežnjić	
macola-veliki težak bat (obično drveni)	

DALMATINSKI RJEČNIK

mistrija-građevinski alat s kojim se nabacuje žbuka na zid
misno-svečano
mišanca-miješana riba, zelje i sl.
mišina-mješina, šišmiš, miš potopir
mitit-proći, minutni, davati mito
miza-odar
mizerja-siromaštvo
mobilja-namještaj
molete (mašice)-hvataljke za žar na kominu
molat-pustiti
monfrina-vrsta starinskog plesa
morbin-želja za nečim nerealnim, nečim neprihvatljivim,
nečim što se nemože u tom trenutku ispuniti
moreta-maska
mot-znak pokretom bilo kojeg dijela tijela (imati mota-bitи vješt
u nečemu)
motavanje-davanje znakova (pogledati: mot)
muc-maloljetnik koji služi tešku kaznu u mornarici
mučat-šutit
mudante-gaćice
mujor-vrsta trave
mukte-besplatno
mul-gat, pristaniste
mulac-izvanbračni dječak
mularija-dječurlija
muligin-ošit, zid od opeka
munita-sitan novac, kovanice
mura (na muru)-igra
mural-drvena greda
musav-neuredan, prljav, uvrjenđen
muso-osoba koja se lako vrijeđa, neuredna osoba
mustra-uzorak, izraz za posebnu osobu
mušč-miomiris (parfem, toaletna, kolonjska voda)
muškardin-kicoš, laf, tip
muštra-negativni, posprdni izraz za osobu
muštrat-kritizirati, lukavo nagovaratiti,
mušula-vrsta školjke
muto-šutljiva osoba, gluhonijema
muzuvir-prefriganac, huncut
mužarjola-brnjica za psa

N

nabubat-najesti do sita, prejesti se
nadit-pričvrstiti mamac na udicu, napuniti s nečim
nadronjat se-naspavati se
najskoli-pogotovo
namatat-namamiti
namirit-uzeti svoj dio (npr. duga), nahraniti
namisto-umjesto
namusit-uvrijedit

napose-posebno
narikuša-plaćena narikača
nasputat se-namočiti se, upiti vodu
na vrj-na vrh
navrčat-kalemit
naza-prije
naturamente-naravno, podrazumljeva se, prirodno
nejač-mala djeca
nenadinja-nesreća koja dolazi nenadano, zlo
nešmoli-a kamoli
nevista-snaha
noseća-trudna
nonvelendo-nenamjerno, ne htijući, ležerno
noteš-notes
novitad-novost, novotarija
nožice-škare

NJ

njanke (njanci)-niti
NJokari-Splitski naziv za Lučane
njoki-valjušci od krompira

O

obadavat-mariti za, obazirati se
obalut-obla kamenica, veličine tolike da stane u šaci
obilanca-imati svega, imati mnogo
obilato-mnogo, više nego što treba
ocovat-opsovati
odnetrit-odmaknuti, odstranuti, odalečit
odrenat-prenijeti
odrina-vinova loza izdignuta preko dvora
odvidat-odvrnuti
ofendit (se)-uvrijedit se, osjetiti se pogodenim
ogrhist-dobiti batine
ogizat-dobijat batine
oliša-hvalisavac
okanivat se-skanjivati se
okjaštit-okjaštriti
okripit (se)-pojesti ili popiti nešto hranjivo
ol'-ili, zar?
omar-odmah
omira-mjera
omirit-izmjerit, omjeriti
opolac-drveni tanjur
opotit se-oznojiti se
oputa-dio opanka
oputina-stranputica
orebatit se-odbiti se
orit (sorit)-rušiti, srušiti
osin-sjena

DALMATINSKI RJEČNIK

ošervat (se)-okrenuti se, osvrnuti se
oštar-krčmar
oštarija-krčma
otimišno-hotimice
ozeba-hladnoća, zima
ozebst-smrznuti se, promrznuti
ožeg-žarač

P	pačat se-dirat se u nešto pačifik-miran, smiren, nezainteresiran, bez žurbe paci pagaci-izrvnani, poravnani (računi) pagadebit-bijelo stolno grožđe pajer-okrugla sprta (vrsta zatvorene košare), za ribu (od vrbova šiblja) palamudit- činiti se pametan pan-sukno pancir-lanac (obično se njime vezuju stupci na seljačkim kolima) pančof-roba druge klase pančofer-osoba koja nosi drugorazrednu robu paninbrod-komadići kruha u juhi, udrobljeni kruh pantagana-štakor papan-izraz za mušku osobu (negativna osobina u svakom obliku) parci-vršnjaci pari se-pričinjava se partenca-odlazak partiti-otići pašabrod-cijediljka, procjedača pašta-kolač, slastica pašticada-vrsta jela: govedina kuhanja u vinu pašticerija-slastičarnica paštroč-loše izmješano (svega i svačega) patakun-4 austrijska novčica (do 1918), izraz za veliki komad patakunjer-lakom na novac, škrtac, osoba koja pazi na svaki dinar patina-krema (laštilo) za cipele patinat-namazat kremom (laštilom) za cipele patule-velike boginje, kozice (bolest) pecigat-peckati, nekome prigovarati sitnice pegula-peh, "smola", nesretna okolnost pegulan-nesretan pelica-okovratnik od krvna (obično od kune ili lisice) pentrati se-penjati se perina-perjem napunjeno prerivač perfin-donapokon peršona-osoba pertrešo-poprijeko, postrance, u stranu perun-viljuška, vilica, pest-pljuska	peškarija-ribarnica peškafondo-pribor za lovljene liganje, sipa peškat-uzeti, razumjeti nešto petavat-prišiti, pokazivati "roge" nekome petat-dobit petat se-približiti se, priljepiti se petrsimul-peršin picigin-vrsta igre malenom lopticom u plićaku, na pjesku pičugarija-sitnica, male nevrijedne stvarčice pikaj-žičana vješalica za robu pikatabaj-drvena široka daska, sa više, jedna do druge, nanizanih kuka, za vješat robu pilipina-”specifičan, karakterističan” miris seljaka iz Dalmatinske zagore pincin-ukrasni vrh na jelki pinel-kist pinelavat-mazati kistom pinezi-novci pinperlin-kicoš, osoba koja drži do svog izgleda pinpin- vrh na kapi (francuzici) pinpinle-dječja igra pinperlin-kicoš, osoba koja mnogo drži do svog izgleda pensija-penzija penšjunat-penzioner pindolica-prijesak na naušnici pinjurat-zapljeniti imovinu radi prodaje na dražbi, kopati zemlju polj.alatom sličnim vilicom pirija-ljevak pišat-mokriti pišaljora-pisoar pištula-propovjed, crkveno čitanje, pitar-lončanica za cvijeće pitur-ličilac, bojadisar pitura-boja pituravanje-bojadisanje, izraz kad se nekoga uvjerava u nešto neistinito pižolot-izraz za popodnevno drijemanje, obično poslije ručka Pjaca o' šinjori-Pjaca, sada Narodni trg pjat-tanjur pjatin-tanjurić (manji tanjur) Pjonbi-nadimak za pješadiju u austrijskoj vojsci (od 1918), u riječniku mornara pjover-nadstrešnica pjumin-pogledati "perina" pjunuti-isti kao, prava kopija, pljunit pjuvača-pljuvačka platul-daska za ručno pranje robe plazavica-domaći rezanac, strmi glatki dio neke uzvisine plet-debeli vuneni šal s resama pobasji-onizak, oniži
----------	---	--

DALMATINSKI RJEČNIK

po bota- dvanaest sati i trideset minuta
 Počelo-Nova godina
 pofrig-zapržak
 pofrigati-zapržiti, pržiti u tavi
 poganac-vrst bolesti (crveni vjetar)
 pogobavit se-pogrbit se
 pojrica-vrsta smokve
 pokesavat se-iztrošiti se plaćanjem, plačati
 poltrona-naslonjač, fotelja
 poma, pomidora-rajčica
 pomišče-dio nepregrađene kuće
 ponistra-prozor
 pomljivo-pažljivo
 po pazu-ispod pazuha
 porat-luka
 portada-oveća plitka zdjela, poslužavnik
 portafoj-novčanik
 portun-kučni ulaz
 postol-cipela
 postivat-složiti, porediti
 pošada-nož za rezanje mesa (u kompletu sa vilicom i žlicom)
 poščer-poštar
 poškropit-poprskati
 poškruit-potamnit
 pošpetica-sitna kućna potrepština
 pošuškat-lagano kopanje, prošenje
 pot-lončić za piće (kratko "o"), znoj (dugo "o")
 potakljat-poduprijeti biljku štapom
 poteštat-načelnik
 potit se-znojiti se
 potleušica-niska neugledna kućica za stanovanje
 potočat-potopiti, uroniti
 potrefit-pogoditi
 potrepat-izgaziti
 povisno-povjesno
 prajac-prasac
 prakljača-plosnato drvo kojim se udara po rublju prilikom pranja
 prč-jarac
 prčevina-jarčev smrad
 praska-breskva
 precizo-precizno
 prefrihan-lukav
 preženca-osoba ugledne (lijepe) vanjštine
 prežun-zatvor
 prežunjer-zatvorenik
 prigatorij-čistilište
 prin-prije
 prinčipeša-princeza
 priša-žurba
 prišniji-važniji, žurniji

prova-pramac broda, pokus
 pribotunavat-prigovarati nekome, pripisivati mu nešto
 pripašnjača-široki kožni pojas u Dalmatinskog zagorca u kojemu
 se držao nož,lula, duhan i sl.
 prisad-uskrčena zemlja na kojoj će se saditi vinograd (a sada se
 užgaja povrće)
 prisvadit-nagovarati nekoga, pridobiti nekoga
 priškuriti-pritvoriti, zamračiti
 prišvarak-nadimak (osobni)
 pritrest-prestesti
 procesjun-procesija, crkveni ophod
 procip-procijep
 profum-miris, parfem
 profundat se-propasti dolje
 progucat-progutat
 prolemučat-promjesiati nešto tekuće
 promaja-lagani povjetarac (obično se stvara između dva nasuprot
 otvorena prozora ili vrata)
 promenčuša-lubenica bastard
 protanpanjat-promočiti
 prpač-ožeg, žarač
 prstac-vrsta školjke
 pršura-tava
 pršurate-pogledati "fritule"
 prteno-končano (pamučno)
 prvidan-ponedjeljak
 pržina-pjesak
 pujiški-talijanski
 Pujiz-Talijan
 pulastar-pile
 pulen-štićenik
 pulenta-pura
 pulicjot (policjot)-policajac
 pulini-korijandoli
 pumpjer-vatrogasac
 punat-poen u igri, bod kod šivanja
 punpat-puniti zrakom
 punpet-a mala štrcaljka, mala pumpa
 punta-vrh, šiljak, grafitni uložak za olovku, upala pluča, rt
 puntapet-broš
 puntarol-oštroslijeto za kamen
 pundižel-široka duga daska
 pupa-lutka
 pupast-debeljkast, okruglast
 puvander-hvalisavac

R

rađe-žice na kolu bicikle, radije
 rađ-izraz iz igre karata "na koncnu"
 rakno-crni,ženski vuneni šal, za korotu

DALMATINSKI RJEČNIK

ramada-žičana mreža, sito za prosijavanje gašenoga vapna	sak-vrsta ribarske mreže
ramina-kanta, limeni sud, posuda	saket-vrećica
ranač-krevat na rasklapanje	salbun, salbunada-pjesak, pješčana obala
ranpin-željezni klin na kojem visi meso, ribolovni pribor (jedna ili više velikih udica)	saliž-pod (cesta) prekriven betonom
raporat-izvještaj	samar-sedlo za magarca
rastočit se-raspast se od vode	saosa-menta (ljekovita trava)
Rašpe-nadimak za Trogirane	savura-šljunak, vrsta jela (npr. "srđela u savuri")
rašpa-turpija za drvo	satrat-uništiti, slomit, pregazit
raštela (reštela)-rešetka	sekirati se-brinuti se
ravandela-otpirač od skriviljene debele žice	sekreto-tajno
ravanel-a-rotkvica	selen-celer
raž-vrsta svile	sič-vjedrica, vjedro
reb-čokot	skala-drveni mostič (daska) od broda do obale (pristaništa)
rebatinat-pričvrstiti zakovicama	skale-stepenice
rebatajica-povrtni valovi uz morsku obalu, nešto odbijeno	skancija (škancija)-polica
rebanbit-podjetinjiti	skončat-završit
rečam-ptica(mamac) za ulov drugih ptica	skula-škola
rečina-naušnica	skular-učenik
redipet-grudnjak	smantan-izbezumljen, osoba u stanju blizu nesvjestice
reloj-sat	smantat-izbezumit, dovesti drugoga u dilemu
rešeto-sito	smij-smijeh
rešpetat-poštivat	smišan-lijep, zgodan, drag
reta (dat reta)-mariti za nećin, uzvračati pogled, razgovor, poticati na nešto	soč-pregib na sukњi
retaj-otpadak, dio kraja	sotič-vrsta plesa
revanje-njakanje makarca	spače-upropastitelj, izjelica
revati-njakati	spiza-hrana
ribalacjun-udar, napad	splest se-počeljati se
ricast-kovrčav	spoža-nevjesta
ridikul (redikul)-čudak, osoba s kojom se svi izrugivaju	spuž-puž
riga-crta (na kosi, na hlačama)	stađun-godišnje doba
rigat-povračat	stanjada-kotlenka, kotao (za pranje robe)
rikam (rekam)-vez, čipka	stina-kamen
rikaman (rekaman)-izvezen	stopru-tek, upravo sad
rikover-sklonište za siromašnu djecu i nahočad	storija, štorija-priča
rišpet-poštivanje	strija-streha
rizit-bit rezak (npr. mineralna voda "rizi")	strijač-slavnati muški šešir
rogacjun-crveni ophod u proljeće tri dana prije Spasova, molitve za bolje usjeve	stumik-stomak, želudac
rošnjaci-potkožni čirevi	Sudamnja-blagdan i sajam sv.Duje, zaštitnika grada Splita (7. svibnja)
rotondast-okrugao	sukanac-debeli suknjeni pokrivač za krevet
rožada-jača rosa	svilina-vrsta morske trave
rusula-ruža	svitnjak-krijes
ruta-ljekovita poljska biljka, planirani put, dio puta	svurgat-usidrit
ruvinan-oštećen	
ružolij-maraskino, pelinkovac	
S	
sagumat-uništiti	
	Š
	šajeta-strijela, grom, vrsta čamca
	šalavrda-prevrtljivac
	šalčina-šaljivac
	šaldat-zalemit
	šaldadur-lemilo

DALMATINSKI RJEČNIK

šaliž (saliž)-pločnik	škovace-smeče
šalša-salata, mješana	škovacera-lopatica za smeče
šalša o'pom-kuhani sos od paradajza	škovacin-smetlar
šamaštrat (samaštrat)-satrti, uništiti	škovetat (špacetat)-očistiti robu četkom od prašine
ščap-štap	škrbat se-brinuti se
ščavet-misal (glagolski)	škudela-šalica
ščeta-šteta	škufjun-dječja kapuljača
šegac-pila za drvo	škura-vanjski kapak na prozoru
šenamana-vrst čaja (za čišćenje)	škurija-bič
šemedekan-sjeme konoplje	škuro-tamno
šemizet-ormarić s ladicama	škurica-tama, mrak
šempjav-blesast	škužat se (skužat se)-izviniti se, zamoliti oproštenje
šempre-uvijek	škvadra-ratna flota
šentada-klupa u parku	škvara-pravi kut
šentenca-osuda "krnji" (princu karnevala)	šofaj-postelja za jednu osobu, kauć
šenzacjun-senzacija	šoneta-osmrtnica
šerjasto-ozbiljno	šoto-isпод
šesno-ljepo, skladno	šoldi-novci
šestan-skladan, lijep	šoferini (šolferini)-žigice
šest (šesti)-pokret, trzaj, (pokreti)	šotana-podsuknja
šešula-drveni ispolac za grabljenje vode	šotobraco-pod ruku
šetebandjere-prevrtljivac (sedam zastava, tal.)	šotomanvia-lukavo ukrasti
šigureca-sapinjača	šotoskale-prostor ispod stepenica
šifun (sifun)-soda voda	šotovoče-isпод glasa, potih
šijun-jak udarac vjetra, gumena cijev	špacakamin-dimljaćar
šimotorij-prostor oko crkve (nekadašnje groblje)	špaceta-dimljaćarska četka
šimja-majmun	špaker-štednjak
šinjorina-gospođica	špančera-muški šešir
širena-svirak	španjulet-cigaretna
šjor, šjora-gospodin, gospođa	špasej-drvana hodalica za djecu
škafetin-ladica	špecija-lijek
škajun-kamenica	špicjalija-lijek, ljekarnica
škaldin-grijalica	špigete-vezice za cipele
škanbjot-trik, potez, preokret	špina-slavina
škancija-polica	šplanja-blanja
škanjažin-razbojnik	šplanjat-blanjat
škarpuni-visoke cipele, vrsta ribe	športarija-prljavština, prostacke riječi, ponašanje i sl.
škaršelin-džepić na muškom prsluku	šporko-prljavo
škartan-izbačen, suvišan	šporkun-prljavacšprajak-drveni šiljak za podbadanje magarca, za kušanje pršuta
škartuc-papirnata kesica	špuarjola-pljucaonica
škicat-zgužvat	špurtıl-omana mrežica lijevkastog oblika za dohvrat ulovljene ribe
škivat-izbjеć	štajun (štađun)-sezona
škivožo-gadljivac	štandarac-jarbol za zastavu
šklopci-plikovi na koži	šterika-voštana svijeća
škojar-otočanin	štikadenta-čačkalica
školana-razgoličena	štrika-željeznička pruga
školtura-radionica cementnih predmeta (križeva, kipova i sl.)	štipalica-kvačica za zakvačiti robu na sušilu
škopljat-buknuti, izbiti	štramac-vuneni madrac
škopula-pljuska	
škoš-trzaj	

DALMATINSKI RJEČNIK

štrapac-trud, dosadni teški dugotrajni posao
 štrcbrč-izraz za površno, na brzinu napravljeno
 štopat-zaustavit (loptu)
 štovat-poštivat
 štraca-krpa
 štrukapatata-kuhinjsko pomagalo za gnječanje krompira
 štucigat-zadirkivati, uznemiravati
 štuf-sit, kojemu je nešto dojadilo, dosadilo
 štufat se-zasiti se
 štuk-stolarski kit
 štukat-zakitat
 šturbat-pokvariti želudac
 šturm-juriš
 šudar-rubac, rupčić
 šufit-potkrovље
 šugaman-ručnik
 šumpreš-pegla
 šumprešat-opeglat
 šuperab-ponosan, ohol
 šuperat-nadmašiti, izbaciti, nadvisiti
 šupača-cjediljka, posprdan izraz za žensku osobu
 šušanj-suho lišće
 šušpet-sumnja
 šušta-madrac s oprugama, opruga
 šušumad-suha trava za potpaljivanje vatre
 šušur-buka
 šušurat-bučiti
 švere-kazaljke
 švog-opuštanje, način za iskaljivanje, odmor
 švogat se-opustiti se, iskaliti se, dati oduška
 švora-časna sestra

T

tabela-ploča
 tabeluni-panoi, velike ploče
 takjica (takica)-takljica, pritka, štap za pridržavanje loze
 takujin-novčanik
 tamburin-stolica bez naslona
 tantacjun-napast
 tantat-napastvovat, nagovarati na nešto
 tarma-moljac, lavanda
 tarmat-dosađivati
 tavajol-ubrus
 tavaja-stolnjak
 tavela-keramička pločica
 tavka-mliječna trava
 tavulin-stolić
 tažit-umiriti
 teča-zdjela za kuhanje
 temen-tome

tenda-zastor
 tenpla-sljepoočnica
 terina-zdjela (obično za salatu)
 tešta a tešta-natjecanje u dvoje
 tić-ptica
 timun-volan
 tinel-gostinjska soba
 tinbrat-pečatiti
 tingulet-vrsta jela od peradi, divlači
 tira mola-potegni popusti (povuci odputi)
 tiščat-držati
 titular-momak koji se sprema zaručiti djevojku
 toč-umak
 točat (se)-umakat (se)
 tola-stol
 tolitar-hektolitar
 tonba-obiteljska grobnica
 tovar-magarac
 tovirna-krčma
 traversa-pregača
 trapula-naprava za lovljenje miševa, zamka
 traveštit se-od težaka postati građanin (gospodin), preobući se
 trefit-susresti se, pogoditi
 trentun-trideset i jedan
 trgačina-berba grožđa
 trinoge-tronog
 trluke-debele zimske vunene (suknene) papuče ukrašene perlama (u Dalm. zagori)
 trombefajer-bubnjarska vatra (vojnički)
 trotul-zvrk
 trščica-trstika
 trunit-mrviti,
 trnut se-gasiti se
 trunfun-proždrlijvac, rasipnik
 tudeški-njemački
 tukac-puran, glupan
 tunbula (tonbola)-vrsta igre na sreću
 tunja-udica sa povrazom
 turanj-presa za grožđe
 turica-smotka (duhana)
 turnjačina-tiještenje grožđa
 tutivika-vrsta bodljikave trave (bodljikavih listova)

U

urtat-naljutit, iznervirat

V

(po) valju-lagano kotrljajući, igra po zemlji, na "balote" kad jedna kugla ne udari u drugu nego je samo dotakne
 vakterica-kućica čuvara željezničke pruge

DALMATINSKI RJEČNIK

vaneza-razmak, pravilan red, prolaz u polju
vapor-putnički ili trgovački brod
vargula-šahta, rupa za odvod vode u kanalizaciju
vazina-vraca s kojom su se vezivale gaćice
važ-limenka, lonac
vedute-cirkusni šatori s raznim zabavnim prikazima
vele-vrste
veltrina-izlog, gornji dio kuhinjskog ormara (kredence)
ven (vengo)-nego
ventula-lepeza
vera-vjenčani prsten
verata (ferata)-željeznica
verat se-penjati se
versi-stihovi
veruga-okov, veriga
verzot-vrsta kelja
vešta-haljina
veštiti-odijelo
vicjožast-šaljiv
vinetan-veseo (pripit)
vinovina-lišće od vinove loze
vira-vjera, povjerenje, dana riječ
vižita-posjeta
vižitat-pregledat
Vlaj-Zagorac iz Dalmatinske zagore
vlaka-čestica zemlje, stepenasto polje
vonj-miris
volan-dio mehanizma za upravljanje, vrst nabora na tkanini
(obično na haljini)
vrčina-noćna posuda, posuda za obavljanje nužde male djece
vrit-852 kvadratna metra zemlje

zaušit-uzrokovati kome kakvu bolest
zava-muževljeva sestra
zavajun-pronevjeritelj, varalica
zavijača-vrsta štetnog kukca na vinovoj lozi
zbande-sa strane
zboršat-potrošiti
zeman-vrijeme
zest (zepst)-smrzavati se
zjogatula-igračka
zlamenovat se-prekrstit se, prekrižit se
zled-šteta
zunzit-zujat
zucnit-progoverit riječ

Ž

žbir - špijun, uhoda
žbalordat - ne održati riječ
žbanja - vučija za vodu
žgobavat - teško raditi
žgorac - čvoruga, otekлина od udarca
žigice - šibice
žmorfija - grimasa, nakaza
žmul - čaša
žnjut - gležanj
žunta - dodatak, prilog, dio tijela
žurka - dio splitske, narodne, težačke nošnje (muške)
žveljarin - budilica

Z

zaardat se-odvažiti se, usuditi se
zaardat-zahrdati, uhvatiti hrđu
zaduperat se-upotrijebiti
zagančat-zakaćiti, nasamariti, prevariti
zakarat se-posvađati se, porječkati se
zakrakunat-zakračunati, zaključati
zakrikat-ručno zakočiti teretna težačka kola (vrteći kočnicu)
zalanpat-sjevnuti (iz oblaka, očima)
zamandavanje-izmotavanje, vrdanje
zamiruša-osoba koja mnogo prigovara, zamjera
zamišat-promješati, skuhati
zanamisto-umjesto
zanikat-zanijekati
zapelit-zaprijetiti, preporučiti
zaperak-loza koja se obreže da ne raste dalje, da bi grozd bio veći
zapicat se- zabititi se, udariti
zapocesat-zaposjeti, zauzeti

